

Bibliotekerne ved de almene gymnasiale uddannelser

Schreiber, Trine

Publication date:
2005

Document version
Peer-review version

Citation for published version (APA):
Schreiber, T. (2005). *Bibliotekerne ved de almene gymnasiale uddannelser*. [Danmarks Biblioteksskole].

Bibliotekerne ved de almene gymnasiale uddannelser

Undersøgelsesrapport
Juni 2005

Trine Schreiber
Danmarks Biblioteksskole

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Undersøgelsens formål	3
2. Sammenfatning og væsentlige konklusioner	5
3. Metodiske betragtninger	7
3.1 Forberedelse, test og dataindsamling	
3.2 Spørgeskemaets udformning	
3.3 Svarprocenten	
3.4 Gruppen af respondenter	
4. Biblioteksbetjeningen ved de almene gymnasiale uddannelser	10
4.1 Bibliotekernes betegnelse og type af personale	
4.2 Bibliotekernes ressourcer	
4.3 Tilbud	
4.4 Brugere	
4.5 Profilering og fremtid	
5. Gør bibliotekaren en forskel?	23
5.1 Beregningsmåde	
5.2 Bibliotekets ressourcer	
5.3 De elektroniske tilbud	
5.4 Bibliotekets kurser i informationssøgning	
5.5 Gør gymnasielærerne en forskel?	
5.6 Brugen af biblioteket	
5.7 Samarbejde mellem undervisning og bibliotek	
5.8 Bibliotekets udvikling	
6. Adskiller studiecenter, –værksted, mediatek m.m. sig fra de øvrige biblioteker?	46
6.1 Centrene's personaletype og årsværk	
6.2 Centrene's elektroniske tilbud	
6.3 Brugen af centrene	
6.4 Centrene's kurser i informationssøgning	
6.5 Samarbejdet mellem undervisning og center	
Bilag 1. Spørgeskema	54

1. Undersøgelsens formål

På baggrund af manglen på større systematiske undersøgelser af biblioteksbetjeningen af de gymnasiale uddannelser i de senere år har Danmarks Biblioteksforening anmodet Danmarks Biblioteksskole om at foretage en analyse af biblioteksbetjeningen på de gymnasiale uddannelsesinstitutioner.

Undersøgelsens formål er at belyse udviklingstendenser af relevans for såvel de gymnasiale uddannelsesinstitutioner som det samlede biblioteksvæsen med særligt henblik på at styrke elevernes læringsmiljø og studiekompetence.

I 1997 publicerede Undervisningsministeriet ”Råd og vink om biblioteksfunktionen på gymnasier, hf-kurser og erhvervsskoler”, der byggede på en undersøgelse af 429 uddannelsesinstitutioner. Anledningen til undersøgelsen var dengang undervisningsformernes udvikling hen mod større anvendelse af projektarbejde og større skriftlige opgaver med deraf afledte ændrede krav til biblioteksfunktionen. Herudover har Biblioteksstyrelsen i to omgange - i 1998 og i 2004 - undersøgt antallet af ungdoms- og mellemuddannelser med en biblioteksfunktion. Biblioteksstyrelsens kortlægning er relativt summarisk, idet den opgør antallet af samarbejdsaftaler om biblioteksbetjening mellem folkebiblioteker og uddannelsesinstitutioner og antallet af uddannelsesinstitutioner med og uden bibliotek.

I de mellemliggende år er der sket en gennemgribende udvikling, som gør en fornyet kortlægning relevant. Internettet og nye e-medier er rykket ind parallelt med, at bibliotek.dk har ændret vilkårene for biblioteksbenyttelsen og mange bruges/elevs biblioteksadfærd. Desuden har Lov om biblioteksvirksomhed fra 2000 ændret det danske bibliotekslandskab i almindelighed og de danske folkebiblioteker i særdeleshed både medie- og formidlingsmæssigt. Det er derfor relevant at se både, hvilket omfang biblioteksbetjeningen ved gymnasierne har i dag, og hvilket indhold biblioteksfunktionen er i gang med at udvikle. Det er også relevant at se på hvilken forskel tilstedeværelsen af en bibliotekar på gymnasiet indebærer for såvel omfang som indhold.

Udbredelsen af ændrede opfattelser af viden og læring er en tendens, der har påvirket nogle af uddannelsesbibliotekets grundfunktioner – især den almene og specifikke biblioteksvejledning. Bibliotekaren kan ofte ikke nøjes med at være en neutralt formidler, men skal i højere grad gå mere aktivt ind som en slags ”facilitator.” Biblioteksvejledning og -undervisning er i stigende grad forsøgt integreret i uddannelsesinstitutionens undervisning og øvrige aktiviteter. Forestillingen om, hvad der udgør et velfungerende og godt uddannelsesbibliotek, har på tilsvarende vis ændret sig. I forhold til denne problematik er det interessant at se, hvor langt man er kommet i denne retning indenfor de almene gymnasiale uddannelser.

Gymnasireformen skal iværksættes efteråret 2005. Reformen skal styrke fagligheden og det studieforberedende element i de gymnasiale uddannelser, og for at nå dette tages der flere redskaber i brug. Først og fremmest formuleres der mål for det, som eleverne skal være i stand til, når de har gennemført undervisningen. Desuden bliver det præciseret, hvad der er det centrale stof i hvert fag. Med udgangspunkt i det enkelte fags kerneområde forpligtes fagene derudover til at indgå i et fagligt samspil, sådan at eleverne sikres sammenhængsforståelse og et bredt fagligt perspektiv. Dette sikrer, at eleverne bliver i stand til at kombinere forskellige faglige indsigter i forhold til en problemstilling. To centrale forløb i den nye gymnasiestruktur bliver desuden dels grundforløbet og dels studieretningsforløbet. Indenfor begge indgår der et alment studieforberedelses forløb, hvor eleverne får mulighed for at arbejde på tværs af gymnasiets tre fagområder: det naturvidenskabelige, det humanistiske og det samfundsvidenskabelige.

I en forskningsrapport fra 2001 beskrives det almene gymnasium at befinde sig i et dobbeltpres mellem den videnskabelige forskningsudvikling og elevkulturen¹. Gymnasiereformen kan ses som et forsøg på at forholde sig dette dobbeltpres. Det almene gymnasiums profil har været og er fortsat tegnet af fagrækken, herunder fagenes mål og indhold. Det er den videnskabsorienterede tilgang til fagligheden, som udgør gymnasiets fundament. En anden side af profilen bliver dog som en konsekvens heraf et fokus på lærings- og arbejdsformerne. Brug af lærerteams og tværfaglige forløb er forsøg på at tilrettelægge elevernes indlæringsforløb. Disse nye arbejdsformer motiveres i høj grad af pædagogiske årsager netop for at kunne håndtere dobbeltpresset mellem den videnskabsorienterede faglighed og samspillet med eleverne.

Elevkulturen har således længe været debatteret i forhold til dens forandringer over de sidste mange årtier. Gymnasiet er betragtet både som studieforberevende til de længerevarende uddannelser og som almindendannende. Det bliver derfor oplagt at udvikle lærings- og arbejdsformer, der formår at motivere eleverne til at arbejde med fagområderne og inspirere til faglig fordybelse. Man har i tilknytning til udviklingen af nye lærings- og arbejdsformer i de seneste år også understreget vigtigheden af de ikke skemalagte aktiviteters mange udfordringer og muligheder: elevrådsarbejde, elevstyrede aktiviteter, samspilsgrupper i musik, optræden ved morgensamlinger, cafeer, det kreative skriveværksted, introvejledninger til nye elever m.m. Netop sådanne aktiviteter er begyndt at blive betragtet som en vigtig del af skolekulturen, som skal gøre det almene gymnasium til et attraktivt uddannelsessted for unge mellem 15 og 20 år. En projektkultur medfører dog også, at eleverne alment erhverver sig en organisationsfærdighed i, hvordan man kan planlægge et projekt og føre det til ende.

Der er en vis parallel mellem den nævnte type af aktiviteter og så de projekter, der har været i gang i de seneste år indenfor Det virtuelle gymnasium, som er et udviklingsprogram under undervisningsministeriet². I det virtuelle gymnasium arbejdes der med at udvikle gymnasiepædagogikken ved at etablere netmedierede kommunikationsfora, som kan anvendes i elevernes projektarbejde, i deres kommunikation med læreren samt i udviklingen af lærernes tværfaglige samarbejde. Det virtuelle gymnasium giver desuden mulighed for etablering af vidensbanker men også diskussion og formidling af klassernes studieplaner, som bliver et vigtigt element i gymnasiereformens virkeliggørelse.

De nævnte aktiviteter, såvel de konkrete som netmedierede, udgør en del af det almene gymnasiums reaktion og respons på det beskrevne dobbeltpres mellem den videnskabsorienterede faglighed og elevkulturen. Det er som sagt i denne sammenhæng, vi skal forstå de mange forsøg på at udvikle nye lærings- og arbejdsformer på skolerne. Det er også i denne sammenhæng, vi kan placere de aktuelle indsatser og ønsker fra bibliotekarernes og gymnasielærernes side om at udvikle biblioteksbetjeningen i det almene gymnasium i retning af f.eks. studiecenter, studieværksted, lærings- og videnscenter m.m. Den beskrevne problematik giver os derfor yderligere en begrundelse for at få klarlagt, hvordan biblioteksbetjeningen alment ser ud i dag på gymnasierne.

¹ Jørgen Gleerup og Finn Wiedemann (2001) De ungdomsgymnasielle læringskulturer – udfordringer under krydspres. Gymnasiepædagogik, nr 18.

² Se f.eks. "Det virtuelle gymnasium – et følgeforskningsprojekt 2002-2004", 3. rapport om et udviklingsprojekt af Claus Gregersen og Helle Mathiasen, Uddannelsesstyrelsen 2005.

2. Sammenfatning og væsentlige konklusioner

- Af de 127 almene gymnasiale uddannelser, der besvarede spørgeskemaet, har 119 et bibliotek. Heraf har enkelte et bibliotek i samarbejde med andre uddannelsesinstitutioner.

Gymnasiebibliotekernes ressourcer

- Langt størsteparten af gymnasiebibliotekerne baserer sig på et personale på under 1 årsværk.
- 35% af bibliotekerne har ikke professionel bibliotekarisk bistand.
- I de biblioteker, der ikke har professionel bibliotekarisk bistand, har den person, der varetager biblioteket, kun under 20 timer pr uge til rådighed

Bibliotekernes tilbud

- Langt størstedelen af bibliotekerne tilbyder eleverne et generelt kursus i informationssøgning.
- Bibliotekets katalog er i 75% af bibliotekerne til rådighed ad elektronisk vej.
- 78% angiver, at informationssøgnings kurser indgår i skolens undervisningsplan.
- På 83% af skolerne deltager lærerne i informationskurserne for eleverne.
- Lidt mere end halvdelen af skolerne tilbyder deres elever specifikke informationssøgningskurser relateret til skolens fag.
- Kun i 44% af skolerne har man indenfor de sidste to år tilbudt lærerne et kursus i informationssøgning

Bibliotekets brugere

- Mindst 66% af bibliotekerne opsøges af eleverne i forbindelse med f.eks. de faste obligatoriske opgaver, de ugentlige lektier og opgaver og gruppearbejde. Lidt færre opsøges for søgning på nettet. Det sidste kan bero på for få pc'ere opstillet i biblioteket.
- Mindre end halvdelen af skolerne angiver, at bibliotekerne bliver orienteret i rimeligt omfang om emner, der arbejdes med i elevernes projektarbejde.
- Hver tiende bibliotek har mere end 2/3 af skolens lærere og elever som lånere. En tredjedel af bibliotekerne har mellem 1/3 og 2/3 af skolens lærere og elever som lånere. Godt halvdelen af bibliotekerne havde færre end 1/3 af lærere og elever som lånere.

Bibliotekets profilering og fremtid

- Samarbejdet mellem undervisning og bibliotek er på skolerne ikke fuldt udfoldet. Kun lidt mere end halvdelen af skolerne angiver, at der er et tilstrækkeligt samarbejde mellem undervisning og bibliotek om f.eks. elevernes studiekompetence.
- 79% af bibliotekerne har et samarbejde med det lokale folkebibliotek
- 68% af bibliotekerne er udviklet hen mod et studiecenter, videns- og læringscenter eller lignende og en del af disse skoler arbejder videre med sådanne planer.
- Samarbejdet med det lokale folkebibliotek og udviklingen hen mod et studiecenter eller lignende synes ikke at udgøre to gensidigt udelukkende strategier men derimod snarere en kombineret strategi.

Gør bibliotekaren en forskel?

- Bibliotekaren, og herunder især den ansatte bibliotekar, gør en forskel, når det gælder spørgsmålet om, i hvor høj grad biblioteket opsøges af eleverne i forbindelse med de faste obligatoriske opgaver, de ugentlige lektier og opgaver og gruppearbejde. Yderligere gælder det for samarbejdet mellem undervisning og bibliotek med hensyn til dels orientering om emner for projektarbejde og dels samarbejdet om elevernes studiekompetence. Endelig gælder det i spørgsmålet om biblioteket har udviklet sig hen mod et studiecenter, lærings- og videnscenter eller lignende.
- Bibliotekaren, herunder især den ansatte bibliotekar, gør en forskel, når det gælder bibliotekets kurser, dvs. om biblioteket tilbyder et generelt kursus i informationssøgning for skolens elever, om disse kurser indgår i skolens undervisningsplan, om de tilbyder specifikke informationssøgningskurser indenfor nogle af skolens fag, om de tilbyder kurser for eleverne i hjælp til vurdering og prioritering af information samt om de indenfor de sidste to år har gennemført kurser i informationssøgning for skolens lærere.
- Bibliotekaren, herunder især den ansatte bibliotekar, gør en forskel, når det gælder bibliotekets elektroniske tilbud i form af, at man kan reservere materialer og se udlånsstatus på en pc opstillet på skolen, samt at biblioteket besidder andre elektroniske ressourcer så som databaser, tidsskrifter, software programmer m.m.
- Biblioteker med en ansat gymnasielærer gør en forskel, når det handler om at biblioteket har en ansat, der deltager i Pædagogisk Råds møder eller i teamsamarbejde med skolens lærere.

Adskiller studiecenter, - værksted, mediatek m.m. sig fra de øvrige biblioteker?

- De 36 biblioteker, der bærer så forskellige betegnelser som studiecenter, studieværksted, mediatek, lærings- og videnscenter m.m., adskiller sig fra de øvrige 82 biblioteker på visse områder. De har en smule flere ressourcer i form af årsværk tilknyttet, dog uden at der på nogen måde er tale om ressourcestærke biblioteker.
- De 36 biblioteker har i 80% af tilfældene professionel bibliotekarisk bistand tilknyttet.
- Der er en vis tendens til, at der er placeret flere pc'ere i disse biblioteker, men de har ellers ikke en større grad af elektroniske tilbud.
- Centrene har bedre andele, når det gælder spørgsmålet om, i hvor høj grad eleverne opsøger biblioteket i forbindelse med de faste obligatoriske opgaver, gruppearbejde og søgning på nettet.
- Der er en større andel af centrene, der tilbyder specifikke informationssøgningskurser indenfor skolens fag; en større andel, der angiver at lærerne deltager i kurserne for eleverne; en større andel, der har gennemført et informationskursus for lærerne; samt en større andel, der tilbyder eleverne kurser i hjælp til prioritering og vurdering af information; endelig er der antydning af at man tilbyder kurser i pc-programmel, kurser til hjælp for elevernes skriveproces samt et kursus i hvordan man laver sin egen hjemmeside. De sidste 3 typer af kurser har ganske vist meget små absolutte tal.
- Den samme gruppe af biblioteker har en større andel, der angiver et godt samarbejde med undervisningssiden om emner for projektarbejde og om elevernes studiekompetence, end de øvrige 82 biblioteker. Yderligere er der en større andel af disse, som befinder sig på en skole, der har et biblioteksudvalg samt en skriftlig beskrivelse over bibliotekets opgaver.

3. Metodiske betragtninger

3.1 Forberedelse, test og dataindsamling

Arbejdsgruppen for udarbejdelsen af undersøgelsen blev nedsat foråret 2004. Der blev udarbejdet et spørgeskema, som i løbet af sommeren og efteråret blev underkastet diskussion på baggrund af bl.a. en testgruppes udtalelser. Testgruppen var sammensat af både bibliotekarer og gymnasielærere, som på den ene eller anden måde havde en relation til gymnasiebibliotekerne.

Oprindeligt var planen at udforme et spørgeskema, som kunne sendes ud til alle de gymnasiale ungdomsuddannelser, dvs. til det almene gymnasium, hf, htx og hhx. På baggrund af testgruppens råd og forslag vurderedes det dog som mest rigtigt at undersøge de tre uddannelsestypers biblioteksbetjening hver for sig. Vi har med den aktuelle undersøgelse startet med at se på betjeningen i de almene gymnasiale uddannelser, dvs. det almene gymnasium, hf og voksenuddannelsescentrene (VUC).

Undersøgelsen bygger på en e-mailbaseret spørgeskemaundersøgelse. Respondenterne modtog skemaet pr e-mail og kunne besvare det elektronisk. Inddatering foretoges herved automatisk.

3.2 Spørgeskemaets udformning

Spørgeskemaet består af seks emner. For det første spørges der ind til, om gymnasiet overhovedet har et bibliotek samt, hvad man i bekræftende fald kalder biblioteket. Der spørges desuden om omfanget af ansættelser og årsværk i biblioteket. For det andet spørges der til bibliotekets ressourcer generelt set og for det tredje dets forskellige typer af tilbud til eleverne og lærerne på gymnasiet. Herefter er det for det fjerde bibliotekets brugere vi gerne vil vide noget om, for det femte bibliotekets profilering samt endelig for det sjette dets fremtid. Skemaet findes som bilag til denne rapport.

Respondenter blev bedt om til sidst at give deres kommentarer til spørgeskemaet. Kommentarerne er alment positive til skemaets spørgsmål. Enkelte nævner, at det har været vanskeligt at besvare visse af spørgsmålene på grund af nogle særlige vilkår på den pågældende skole. De særlige vilkår kan f.eks. være som følge af skolens samarbejde med en anden uddannelsesinstitution i området eller som konsekvens af konkrete strukturelle forhold. Flere nævner, at skemaet består af udmærkede spørgsmål.

En del supplerer deres besvarelse af spørgeskemaet ved under den omtalte rubrik for kommentarer at beskrive, hvordan skolen aktuelt set er inde i en forandringsperiode, herunder beskrives forberedelse af gymnasireformen, strukturreformens mulige indvirkning, særlige ansættelsesforhold i forbindelse med nye typer samarbejder, forandringer i form af f.eks. indvielse af nyt studiecenter, udbygningsplaner af studiecenter eller lignende. En respondent kommer i den forbindelse med følgende udtalelse:

”Gymnasireformen kommer til at betyde MEGET for brugen af studiecentret. Det mærkes allerede nu – hvor antallet af projekter er stærkt stigende. De mange projekter med samarbejde mellem fagene og nye vinkler på emnerne betyder at lærerne i høj grad selv skal samle stof til eleverne – ligesom eleverne selv skal finde frem til den litteratur de skal bruge for at kunne løse opgaven. Aldrig har der været så travlt som nu. Det er helt forrygende!!”

Citatet antyder hvordan man i gymnasiebiblioteket fornemmer de typer af forandringer, som netop var baggrunden for at iværksætte indeværende undersøgelse, jævnfør afsnittet om undersøgelsens formål.

3.3 Svarprocenten

Spørgeskemaet blev som sagt sendt ud til de almene gymnasiale uddannelser. Der blev i januar 2005 sendt 184 spørgeskemaer ud. I to omgange sendte vi en reminder ud. Af de 184 har 127 besvaret skemaet. Vores svarprocent er med andre ord på 69%.

Skemaerne blev sendt ud med rektorerne som adressaten. Vi kan af besvarelsene se, at man har anvendt forskellig fremgangsmåde efter modtagelsen af skemaet. Nogle rektorer har selv besvaret skemaet, andre har samarbejdet med f.eks. en bibliotekar eller gymnasielærer omkring besvarelsen, og atter andre har ladet bibliotekaren eller andet relevant personale selv besvare det.

3.4 Gruppen af respondenter

Af de 127 svar kommer de 108 fra det almene gymnasium (gymnasium med eller uden hf). 13 svar kommer fra VUC'erne samt 6 svar er kommet ind fra institutioner, der alene har studenterkursus, alene hf eller hf kombineret med et seminarium. Som vist i tabel 1 er svarprocenten fra det almene gymnasium højere end fra VUC'erne eller de institutioner, der alene har hf eller studenterkursus.

	Antal udsendte spørgeskemaer	Antal modtaget svar	Svarprocent
Det almene gymnasium	143	108	76%
VUC, herunder VUC & hf	28	13	46%
Skoler med alene hf eller studenterkursus	13	6	46%
I alt	184	127	69%

Tabel 1.

Respondenterne blev spurgt om der på deres skole var et bibliotek. Af de 127 respondenter angav 94%, at de havde et bibliotek og 6%, at de ikke havde. Dette tal kan sammenlignes med en opgørelse, som i 2004 blev refereret i bladet Danmarks Biblioteker³. Ud fra en vurdering af, at antallet gymnasieskoler, hf-kurser samt studenterkurser udgjorde i alt 154 (2001-tal), samt at antallet af disse skoler, der havde et bibliotek, var 114 (2003-tal), konstaterede man, at der var 40 skoler, der manglede en biblioteksfunktion. Der var altså tale om, at 74% af gymnasieskolerne, hf- og studenterkurser havde et bibliotek og 26% savnede et sådant. Denne

³ Lone Hansen (2004) Hvor står biblioteksbetjeningen af uddannelsessøgende i dag? Danmarks Biblioteker, nr.4, juni 2004, s.10-11.

opgørelse inddrog som vist ikke VUC'erne i sine tal. Vores undersøgelse arbejder med i alt 156 gymnasieskoler, hf- og studenterkurser samt derudover 28 VUC'er. Antallet af skoler, der mangler en biblioteksfunktion, kan derfor være mere end de 40. Når vi derfor konstaterer, at 94% (N = 127) af respondenterne har et bibliotek, synes denne andel derfor ganske høj. Vi kan yderligere anføre, at det synes som om et større antal af de skoler, der ikke har en biblioteksfunktion, har undladt at besvare spørgeskemaet.

4. Biblioteksbetjeningen ved de almene gymnasiale uddannelser

4.1 Bibliotekernes betegnelse og type af personale

Af de 94%, der har et bibliotek, anvender 58% alene betegnelsen 'bibliotek'. Yderligere 12% angiver, at de anvender betegnelsen 'bibliotek' suppleret med andre navne som f.eks. studiecenter. Samlet kan vi derfor sige, at for 70% af respondenterne bruger navnet 'bibliotek' på den ene eller anden måde. 20% anvender alene betegnelsen studiecenter eller studieværksted, mens de resterende 10% angiver andre ord som f.eks. 'mediatek', 'lærings- og videnscenter'. Kun enkelte har i en længere periode anvendt den sidstnævnte term, lærings- og videnscenter. Nogle fra de førstnævnte kategorier fortæller, at de overvejer at gå fra betegnelsen bibliotek til fx 'videnscenter'. Endelig er den en, der beretter, at man for en tid anvendte ordet 'mediatek', men at man er gået tilbage til betegnelsen 'bibliotek'.

Hvilken betegnelse anvender I herfor - bibliotek, studiecenter, videnscenter eller andet?	Antal skoler	Procent
Bibliotek	68	58
Bibliotek suppleret med en anden betegnelse	14	12
Studiecenter eller studieværksted	24	20
Andet som fx mediatek	12	10
Total	118	100

Tabel 2.

Der er tre personaletyper, der gør sig gældende i gymnasiebibliotekerne: Indkøbt hjælp fra folkebiblioteket, en ansat gymnasielærer og en ansat bibliotekar (tabel 3).

På 19 af de gymnasiale uddannelser har man valgt at kombinere de tre typer af personale i deres bibliotek. På 3 af disse 19 skoler har man kombineret en indkøbt hjælp fra det lokale folkebibliotek med en ansat bibliotekar. På 13 af de 19 skoler har man valgt kombinationen en indkøbt hjælp fra det lokale folkebibliotek med en ansat gymnasielærer. Endelig har de 3 sidste skoler ansat såvel en bibliotekar som en gymnasielærer.

På 95 skoler har man valgt kun en af de tre typer af personale til biblioteket. I det følgende indregnes kombinationstilfældene i optællingen af antallet skoler med respektive type af personale. De sidste 5 biblioteker har ingen fast ordning.

29 af skolerne, dvs. 25% har ansat en faguddannet bibliotekar til varetagelse af skolens bibliotek. Af disse skoler har 48% ansat bibliotekaren i under 20 timer pr uge, mens i 52% af tilfældene har man ansat vedkommende i mere end 20 timer (heraf har 26% over 30 timer pr uge).

52 af skolerne, dvs. 44%, har ansat en gymnasielærer til varetagelsen af skolens bibliotek. Heraf har 98% ansat gymnasielæreren under 20 timer pr uge for varetagelsen af denne opgave.

Der er altså på den ene side færre tilfælde, hvor man har ansat bibliotekarer til varetagelse af biblioteket, end der er tilfælde, hvor man har ansat en gymnasielærer til denne opgave. På den anden side er der en større andel af skolerne, der har ansat bibliotekaren *i mere end* 20 timer pr uge, end når det gælder skolerne, der har ansat en gymnasielærer, hvor stort set alle er ansat *under* 20 timer pr uge.

52 af skolerne, dvs. igen 44% af skolerne, indkøber bibliotekarhjælp fra det lokale folkebibliotek. Af disse handler det i 77% af tilfældene om en person i under 20 timer pr uge og 21% for en person mellem 20 og 37 timer pr uge. I ét tilfælde indkøbes der en hjælp fra det lokale folkebibliotek, som svarer til flere personer, der samlet løber op over 40 timer pr uge. Der er med andre ord en større andel af skolerne, der indkøber hjælp fra det lokale folkebibliotek, som anvender *mere end* 20 timer pr uge, i sammenligning med skolerne, der ansætter en gymnasielærer. Andelen, der anvender *mere end* 20 timer pr. uge, er dog størst for bibliotekerne med en ansat bibliotekar. Desværre er som sagt dette også de biblioteker, som udgør den mindste gruppe af det samlede antal respondenter.

Type af personale	Antal skoler	Procent
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	23	19
Ansættelse af alene gymnasielærer	36	30
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	36	30
Både faguddannet bibliotekar og gymnasielærer	3	3
Både faguddannet bibliotekar og indkøb af hjælp fra folkebibliotek	3	3
Både gymnasielærer og indkøb af hjælp fra folkebibliotek	13	11
Ingen fast ordning	5	4
Total	119	100

Tabel 3.

4.2 Bibliotekets ressourcer

Samlet angiver 93 af respondenterne, dvs. 84%, at det er under 1 årsværk, der er knyttet til skolens bibliotek, mens 18 har mellem 1 og 2 årsværk eller over 2 årsværk tilknyttet. Disse 18 er selvfølgelig interessante ved, at de placerer sig med en større tildeling af ressourcer til biblioteket end de øvrige.

Af disse 18 kan vi se af nedenstående tabel 4, at man i 11 af tilfældene har ansat en faguddannet bibliotekar, hvoraf i 2 tilfælde har man ansat både en bibliotekar og en gymnasielærer. Samme tabel viser, at i 8 af disse 18 tilfælde er der ansat en gymnasielærer, og heraf i 4 tilfælde i kombination med en ansat bibliotekar eller indkøb af hjælp fra folkebiblioteket. I 3 af de 18 tilfælde er der indkøbt hjælp fra det lokale folkebibliotek og heraf i to af tilfældene i kombination med ansættelsen af en gymnasielærer.

	Hvad er det samlede antal af årsværk, der er knyttet til skolens bibliotek?		
Hvordan varetages biblioteket?	Under 1 årsværk	Mellem 1 og 2 årsværk	Over 2 årsværk
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	13	6	3
Ansættelse af alene gymnasielærer	28	3	1
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	33	1	0
Faguddannet bibliotekar og gymnasielærer	1	2	0
Faguddannet bibliotekar og indkøb af hjælp fra folkebibliotek	3	0	0
Gymnasielærer og indkøb af hjælp fra folkebibliotek	11	2	0
Ingen fast ordning	4	0	0
Total (N = 111)	93	14	4

Tabel 4.

Over halvdelen af gymnasiebibliotekerne, dvs. 58%, har under 10.000 bøger i bibliotekets bogsamling, mens de 42% er placeret fra de 10.000 bøger og derover.

I enkelte tilfælde angives, at biblioteket har en meget stor materialekonto (til bøger, licenser m.m.). 11 respondenter fortæller således, at de har over 100.000 kr i materialekonto, mens 75 skoler har en materialekonto under de 100.000 kr (heraf har langt over halvdelen en konto på mellem 10.000 og 50.000 kr). 32 skoler kan ikke angive et beløb særskilt for en materialekonto.

9% af respondenter, dvs. 10 skoler, angiver, at biblioteket administrerer skolens bogdepot. Dette foregår stort set lige ofte uanset, om man har indkøbt bibliotekarhjælp, ansat en bibliotekar eller ansat en gymnasielærer til varetagelse af skolens bibliotek.

14% af respondenterne beretter, at der er en ansat i biblioteket, som er web-master for skolens hjemmeside eller på anden måde deltager i skolens øvrige IT-opgaver. Igen forekommer dette uafhængigt af, om der er indkøbt bibliotekarhjælp, ansat en bibliotekar eller ansat en gymnasielærer.

På de udspurgte skoler er det meget forskelligt, hvor mange pc'er med internet adgang, der er i alt til lærere og elever (se tabel 5). Det fordeler sig fra ca. 20 til 400 pc'ere. 40% af skolerne har under

Hvor mange pc'er med internet adgang er der i alt til lærere og elever på jeres gymnasium?	Antal skoler	Procent
Under 100	47	40
Mellem 100 og 300	49	41
Over 300	6	5
Tallet kendes ikke	17	14
Total	119	100

Tabel 5.

100 computere med internet adgang til lærere og elever til rådighed, mens 46% har fra 100 og opfejer. Når det gælder biblioteket (se tabel 6) har 49% under 10 af disse computere placeret i biblioteket, mens 40% har mindst 10 og derover.

Det er interessant at sammenligne de to tabeller. Man kan have den tese, at hvis skolen generelt har mange pc'erne med internet til rådighed for elever og lærere på skolen, så vil der sandsynligvis ligeledes være en stor andel heraf, der står i biblioteket. Af de 46,2% af skolerne, som samlet på hele skolen har fra 100 pc'er og derover stående til benyttelse for elever og lærere, har næsten halvdelen (49%) heraf placeret mindst 10 og derover i biblioteket. Vores tese holdt med andre ord kun i ca. halvdelen af tilfældene.

Hvor mange af skolens pc'er er placeret i skolens bibliotek?	Antal skoler	Procent
Under 10	58	49
Mellem 10 og 20	37	31
Over 20	11	9
Tallet kendes ikke	13	11
Total	119	100

Tabel 6.

Sammenfattende kan vi sige, at ressourcerne er få i gymnasiebibliotekerne. 35% af bibliotekerne har ikke nogen professionel bibliotekarisk bistand. Der er derudover en utrolig lille andel af skolernes biblioteker, der varetages på 1 årsværk eller derover. Langt størstedelen udgør under 1 årsværk. Der er desuden ikke placeret ret mange pc'ere (med internet adgang til brug for lærere og elever) i biblioteket, idet næsten halvdelen er udstyret med under 10 pc'ere. Endelig har størstedelen af bibliotekerne en materialekonto, der kun er på mellem 10.000 og 50.000 kr.

4.3 Bibliotekets tilbud

En central del af udviklingen af nye lærings- og arbejdsformer i gymnasiet er at udvikle den virtuelle side af biblioteksfunktionen. Vi har derfor spurgt skolerne ud om hvor langt man var nået i denne retning.

For det første har vi spurgt om bibliotekets katalog er til rådighed for elever og lærere ad elektronisk vej. På 75% af skolerne svarer man bekræftende på dette. Der er dog ikke tale om helt så stor en andel, når det gælder vores andet spørgsmål, nemlig om elever og lærere kan reservere bibliotekets materialer fra pc'er opstillet på skolen. På 51% af skolerne kan man reservere materialerne via skolens pc'er. På 56% af skolerne kan man se udlånsstatus fra pc'erne på skolen.

Man kan forestille sig, at et samarbejde med f.eks. det lokale folkebibliotek kan styrke gymnasiets adgang til et betydeligt antal databaser. På spørgsmålet om gymnasiebiblioteket også har andre elektroniske ressourcer end kataloget så som databaser, tidsskrifter, software m.m., som elever og lærere kan nå fra pc'er opstillet på skolen, svarer 78%, at det har de.

Omfanget af hjælp til informationssøgning er meget interessant at kende til når det angår gymnasierne, idet vi har et meget lille kendskab til biblioteksrutinerne indenfor denne institutionstype. 72% af skolerne angiver, at eleverne i høj grad kan få hjælp til informationssøgning, når de individuelt eller i grupper henvender sig til en ansat i skolens bibliotek. Det er med andre ord en ganske høj andel, der mener, at skolen indfrier dette i deres biblioteksbetjening.

I hvilken udstrækning kan elever få hjælp til informationssøgning, når de individuelt eller i små grupper henvender sig til en ansat i skolens bibliotek?	Antal skoler	Procent
I høj grad	81	72
I nogen grad	23	21
I mindre grad	6	5
Slet ikke	2	2
Total	112	100

Tabel 7.

På 94% af skolerne tilbyder biblioteket et generelt kursus i informationssøgning for skolens elever. 78% angiver, at bibliotekets informationssøgnings kursus indgår i skolens undervisningsplan. Det sidste er også et ganske højt tal med henblik på de aktuelle ønsker om at integrere biblioteksfunktionen og undervisningen i højere grad end tidligere.

På 65% af skolerne tilbyder biblioteket specifikke kurser i informationssøgning indenfor nogle af skolens fag. I Birgitte Gottliebs evalueringsrapport af Det reflektive læringsmiljø, som er et samarbejdsprojekt mellem Otterup bibliotek og Nordfyns gymnasium, vurderes det netop som vigtigt for elevernes læringsresultat, at informationssøgningskurser er integrerede i den faglige

undervisning⁴. Selvom vi får information om i vores undersøgelse, at 65% af skolernes biblioteker tilbyder specifikke kurser i informationssøgning indenfor nogle af skolens fag, får vi dog ikke en indsigt i den konkrete organisering af de specifikke kurser i forhold til skolens fag; men vi får information om, hvor stor en andel af gymnasiebibliotekerne, der tilbyder fagrelaterede informationssøgningskurser, hvilket må siges at være et vigtigt trin på vejen. 65% er en ganske pæn andel af gymnasiebibliotekerne.

I den nævnte evalueringsrapport fra projekt Det reflektive læringsmiljø vurderer Birgitte Gottlieb, at man først sent i projektet opdagede, at også lærerne behøvede informationssøgningskurser, hvis informationssøgning og faglig undervisning skulle integreres i højere grad end tilfældet var⁵. Vi spurgte derfor gymnasiebibliotekerne, om man indenfor de sidste to år havde gennemført kurser i informationssøgning for lærere. 44% svarede ja på dette spørgsmål. Det er klart, at det er vanskeligt at bedømme det mere præcise indhold og omfang af den nævnte type af kursus, men tallet antyder på den anden side, at man visse steder har været opmærksom på relevansen af denne type af kursus.

Undersøgelsens svar viser desuden, at på 83% af skolerne deltager lærerne i elevernes undervisning i informationssøgning. Yderligere spurgte vi respondenterne, om biblioteket tilbyder eleverne et kursus i hjælp til vurdering og prioritering af information. 41% svarede ja på dette spørgsmål.

I skemaet var der også spørgsmål om eventuelle kurser i for det første pc programmel, for det andet produktion af hjemmesider, og for det tredje et kursus til støtte for elevernes skriveproces. Her er der tale om kurser, der almindeligvis har ligget udenfor den traditionelle biblioteksfunktion. Det er på den anden side også en type kurser, som man i henseende til elevernes IT-kompetencer og til den aktuelle debat om elevernes skrivefærdigheder, oplever relevante i forhold til det, man kan kalde et studiecenter eller –værksted. Når det gælder kurser i pc programmel for eleverne, er der kun 14% af bibliotekerne, der har dette som tilbud. Kurser i, hvordan de kan lave deres egen hjemmeside, er der en endnu lavere andel, der tilbyder deres brugere, nemlig kun 3%. Endelig opnår spørgsmålet om et kursus til støtte for elevernes skriveproces et bekræftende svar fra 12%.

Af andre kurser, som biblioteket tilbyder eleverne, nævnes bl.a. 'biblioteksorientering', 'litteratursøgning i relation til større skriftlige opgaver/projekter', 'kurser i Google – søgeteknik' samt 'kvalitetsvurdering af internet sider'.

Man kan spørge sig om et bibliotek, der kalder sig f.eks. et studiecenter, studieværksted, mediatek eller lærings- og videnscenter, i højere grad end andre kan tænkes at tilbyde kurser til f.eks. støtte for elevernes skriveproces. Af nedenstående tabel 8 kan vi se, at 9 ud af 13 tilfælde, hvor et sådant kursus tilbydes, netop har en helt anden betegnelse end bibliotek. Dette emne behandles videre i kap.6.

⁴ Birgitte Gottlieb (2003) Evalueringsrapport af Projekt Det reflektive læringsmiljø – et samarbejdsprojekt mellem Otterup bibliotek og Nordfyns gymnasium 2002/2003. Se hjemmesiden www.refleksive.dk

⁵ Ibid., s. 40f.

		Tilbyder skolens bibliotek eleverne et kursus til støtte for elevernes skriveproces?		Total
		ja	Nej	
Hvilken betegnelse anvender I ? Bibliotek, studiecenter, videnscenter eller andet?	Bibliotek	2	59	61
	Bibliotek suppleret med en anden betegnelse	2	12	14
	Studiecenter eller studieværksted	5	15	20
	Andet som fx mediatek eller lærings- og videnscenter	4	6	10
Total		13	92	105

Tabel 8.

Sammenfattende kan vi sige, at en tredjedele af bibliotekerne har kataloget samt flere databaser indlagt elektronisk. Eleverne synes desuden i høj grad at kunne få hjælp til informationssøgning, når de henvender sig. Et generelt kursus i informationssøgning tilbydes på de fleste af bibliotekerne. Lærerne synes desuden i stor udstrækning at deltage i kurserne for eleverne. Der er dog også begrænsninger. Eleverne kan i mindre grad reservere og se udlånsstatus ad elektronisk vej. Omfanget af biblioteker, der giver specifikke kurser i informationssøgning relateret til fag, kommer over de 50% af skolerne, mens kurser til lærere i informationssøgning er pænt mindre i antal.

4.4 Bibliotekets brugere

På 31% af de udspurgte gymnasiale uddannelser lånte i 2004 mellem 33 og 66% af skolens elever og lærere materialer i skolens bibliotek. På 12% af skolerne kom procentdelen over de 66%. På 10% af skolerne kom den under de 33% af skolens elever og lærere. Den resterende forholdsvis store andel af respondenter anser ikke, at de kan bedømme omfanget af udlånsgruppen.

Gymnasierne har en række faste obligatoriske opgaver knyttet til de respektive skoleår. Tabel 9 viser, at 63% af de udspurgte svarer, at eleverne i høj grad opsøger biblioteket i forbindelse med arbejdet med disse obligatoriske opgaver. 29% svarer 'i nogen grad'. Sammenlagt ligge disse to kategorier på 92%.

Opsøger eleverne biblioteket i forbindelse med arbejdet med en af de faste obligatoriske opgaver?	Antal skoler	Procent
I høj grad	67	63
I nogen grad	31	29
I mindre grad	8	8
Total	106	100

Tabel 9.

Svarprocenterne ved de samme kategorier er en del lavere, når det gælder spørgsmålet om eleverne opsøger biblioteket i forbindelse med de ugentlige opgaver og lektier (se tabel 10). Da er der kun 27%, der angiver, at dette foregår 'i høj grad', mens dog 52% anser, at eleverne gør det 'i nogen grad'. Sammenlagt for de to kategorier giver dette 79%.

Opsøger eleverne biblioteket i forbindelse med arbejdet med ugentlige opgaver og lektier?	Antal skoler	Procent
I høj grad	29	27
I nogen grad	55	52
I mindre grad	21	20
Slet ikke	1	1
Total	106	100

Tabel 10.

På spørgsmålet i tabel 11 om eleverne opsøger biblioteket i forbindelse med gruppearbejde, svarer 36%, at dette sker 'i høj grad', mens 49% svarer 'i nogen grad', dvs. i alt 85%. Det ligger altså samlet lidt højere end tendensen til at opsøge biblioteket i forbindelse med ugentlige opgaver og lektier.

Opsøger eleverne biblioteket i forbindelse med gruppearbejde?	Antal skoler	Procent
I høj grad	38	36
I nogen grad	52	49
I mindre grad	14	13
Slet ikke	2	2
Total	106	100

Tabel 11.

Svarprocenterne for henholdsvis 'i høj grad' og 'i nogen grad' er endnu lavere for de to svarkategorier, når det gælder spørgsmålet om eleverne opsøger biblioteket i forbindelse med søgning på nettet. Dette ses af nedenstående tabel 12. Her er den samlede svarprocent for de to kategorier i alt 66%. Dette tal er selvfølgelig relevant at relatere til det antal pc'ere, der er placeret i skolernes bibliotek.

Opsøger eleverne biblioteket i forbindelse med søgning på nettet?	Antal skoler	Procent
I høj grad	33	31
I nogen grad	37	35
I mindre grad	27	26
Slet ikke	8	8
Total	105	100

Tabel 12.

Ser vi på tendensen til at opsøge biblioteket i forbindelse med søgning på nettet relateret til antal pc'ere placeret i biblioteket, får vi i tabel 13 netop et billede af en nogenlunde positiv sammenhæng på dette område. Jo flere pc'ere i biblioteket, jo højere tenderer antallet af skoler, der kan angive, at man 'i høj grad' opsøger biblioteket for at søge på nettet. Er der under 10 pc'er placeret i biblioteket, øger svarene for kategorien 'i mindre grad' for dette spørgsmål.

Hvor mange af skolens pc'er er placeret i skolens bibliotek?	Opsøger eleverne biblioteket i forbindelse med søgning på nettet?				Total
	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	
Under 10	9	22	19	5	55
Mellem 10 og 20	15	13	4	1	33
Over 20	9	0	1	0	10
Tallet kendes ikke	0	2	3	1	6
Total	33	37	27	8	105

Tabel 13.

Respondenterne fik mulighed for i spørgeskemaet at beskrive, i hvilke anden type af forbindelse eleverne opsøgte biblioteket. Her nævnes avis- og tidsskriftlæsning, opholdsted og 'for hyggens skyld', elevrådsmøde, videoredigering, lån af av-udstyr, lektiehjælp, låne musik-cd'er, check mail m.m.

17% af respondenter anser, at biblioteket i høj grad bliver orienteret om emner, som eleverne arbejder med i forbindelse med større projektarbejde, gruppearbejde eller lignende. Dette er efter min mening et ganske lavt tal. 45% mener, at biblioteket bliver orienteret i nogen grad, mens 38% svarer i mindre grad eller slet ikke. Man kan heraf godt stille spørgsmålet, om der eksisterer et tilstrækkeligt samarbejde på dette område mellem undervisningen og biblioteket. Vi

har ovenfor vist resultater på spørgsmålene om omfanget og typen af informationssøgningskurser, som kunne antyde et samarbejde mellem biblioteksfunktionen og undervisningen; men det beskrevne svar på det netop refererede spørgsmål modificerer billedet en del.

I hvilken udstrækning bliver personalet ved biblioteket orienteret om emner, der arbejdes med i forbindelse med større projektarbejde, gruppearbejde eller lignende?	Antal skoler	Procent
I høj grad	18	17
I nogen grad	47	45
I mindre grad	32	31
Slet ikke	8	7
Total	105	100,0

Tabel 14.

Endelig blev der stillet spørgsmålet, om man kunne udskille bestemte fag eller emner, som i særlig grad indebærer brug af skolens bibliotek. 63% svarede ja til dette. Dansk og historie er de to fag, der oftest nævnes. Herefter kommer samfundsfag og engelsk. Længere nede ser vi fagene geografi, billedkunst, religion, biologi samt andre sprog end engelsk nævnt. Kun ganske enkelte nævner naturvidenskabelige redskabsfag.

Sammenfattende kan vi sige, at kun på en tredjedel af skolerne er lånerandelen mellem 33 og 66% af skolens lærere og elever. Til gengæld opsøges biblioteket ret pænt i forbindelse med store skriftlige opgaver, men lidt mindre i forbindelse med lektier, gruppearbejde og søgning på nettet. Bibliotekerne synes dog kun at blive orienteret om emner for projekter m.m. på halvdelen af de undersøgte skoler.

4.5 Bibliotekets profilering og fremtid

Billedet angående andelen af biblioteker, der bliver orienteret om emner for projektarbejde m.m. går igen, når talen er om samarbejdet mellem bibliotek og undervisning om elevernes studiekompetence. På spørgsmålet om i hvilken udstrækning skolens bibliotek samarbejder med skolens lærere om udvikling af elevernes studiekompetence, svarer 11% 'i høj grad', 45% svarer 'i nogen grad'. Sammenlagt antyder lidt mere end halvdelen, dvs. 56%, et samarbejde på dette område (tabel 15). 10% svarer 'slet ikke'.

I hvilken udstrækning samarbejder skolens bibliotek med skolens lærere om udvikling af elevernes studiekompetence?	Antal skoler	Procent
I høj grad	12	11
I nogen grad	48	45
I mindre grad	36	34
Slet ikke	11	10
Total	107	100

Tabel 15.

I 52% af skolerne har man et biblioteksudvalg. I 57% af skolerne er en person med ansættelse i biblioteket jævnligt med ved Pædagogisk Råds møder. Et lidt lavere tal får man, når man stiller spørgsmålet om, der indgår en person med ansættelse i biblioteket i et teamsamarbejde med nogle af skolens lærere. Her svarer nemlig kun 40% ja.

På 42% af gymnasierne findes der en skriftlig beskrivelse af bibliotekets opgaver, som interesserede kan læse i. På 64% af gymnasierne har biblioteket en hjemmeside.

85 skoler, dvs. 79%, kan fortælle, at der eksisterer et samarbejde mellem gymnasiets bibliotek og det lokale folkebibliotek (tabel 16). 10 skoler kan desuden berette, at der findes planer om ændring af biblioteket i retning af et øget samarbejde med det lokale folkebibliotek (tabel 17).

Eksisterer der et samarbejde mellem skolens bibliotek og det lokale folkebibliotek?	Antal skoler	Procent
Nej	23	21
Ja	85	79
Total	108	100

Tabel 16.

Af nedenstående tabel 17 kan vi se, at det i høj grad er de gymnasiebiblioteker, der allerede har et samarbejde med det lokale folkebibliotek, som har planer om at øge dette samarbejde. Af de 10 skoler, der har planer herom, har de 8 allerede en eller anden form for samarbejde i denne retning.

		Eksisterer der et samarbejde mellem skolens bibliotek og det lokale folkebibliotek?		Total
		nej	ja	
Har skolen udarbejdet planer for ændring af skolens bibliotek i retning af øget samarbejde med det lokale folkebibliotek?	nej	19	52	71
	ja	2	8	10
Total		21	60	81

Tabel 17.

67 skoler, dvs. 68% af skolerne, beretter, at der har foregået en udvikling af skolens bibliotek i retning af et studiecenter, videns- og læringscenter (tabel 18). 38 skoler kan fortælle, at de har planer om ændring af skolens bibliotek hen mod et studiecenter, videns- og læringscenter (Dette tal fremgår ikke af de nedenstående tabeller). Ser man på svarene på begge disse to spørgsmål i den næste tabel, tabel 19, kan man se, at det er i en vis grad de skoler, der allerede har udviklet biblioteket i retning af et studiecenter eller lignende, som har planer om yderligere at gå i denne retning. I tabel 19 kan man se, at ud af 38 skoler, der kan berette om, at der *allerede* er sket en udvikling i denne retning, er der 28, som har planer om fortsat at arbejde med denne udvikling.

Eksisterer der en udvikling af biblioteket hen mod et studiecenter, videns- og læringscenter?	Antal skoler	Procent
Nej	32	32
Ja	67	68
Total	99	100

Tabel 18.

85 skoler har som sagt et samarbejde med det lokale folkebibliotek. 67 skoler har udviklet biblioteket hen mod et studiecenter eller lignende. 10 melder om planer om det første, mens 38 har planer om det andet. Et centralt spørgsmål er, om man kan sige, at samarbejdet med folkebiblioteket har tabt terræn til fordel for studiecenter-arbejdet?

		Eksisterer der en udvikling af biblioteket hen mod et studiecenter, videns- og læringscenter?		Total
		nej	ja	
Har skolen udarbejdet planer om ændring af skolens bibliotek hen mod et studiecenter, videns- og læringscenter?	nej	23	10	33
	ja	8	28	36
Total		31	38	69

Tabel 19.

For at svare på det nævnte spørgsmål, skal vi dog først lige se på, om det kan tænkes at være de samme skoler, som har et samarbejde med det lokale folkebibliotek, der har udviklet gymnasiebiblioteket hen mod et studiecenter eller lignende? Kan man tale om to forskellige strategier eller handler det om en fælles kombineret strategi? Materialet viser, at der i en vis grad er tale om en fælles kombineret strategi. Ud af 77 skoler, hvor der eksisterer et samarbejde med det lokale folkebibliotek, er der 53 (dvs. 69% af de 77 skoler), som også kan melde om, at biblioteket har gennemgået en udvikling i retning af et studiecenter. Et parallelt spørgsmål er om de, der allerede har et samarbejde med folkebibliotekerne også er de, der har planer om at ændre biblioteket i retning af et studiecenter. Materialet viser, at ud af 57 skoler, der allerede har et samarbejde med det lokale folkebibliotek, er der 29 (dvs. 51%), som har planer om at udvikle biblioteket hen mod et studiecenter.

Det nævnte viser, at man ikke generelt kan konkludere, at arbejdet med udvikling af et studiecenter foregår på bekostning af en strategi, der hedder at samarbejde med folkebiblioteket. I et pænt omfang synes der at være tale om en kombineret strategi. Dette spørgsmål bliver behandlet igen i kapitel 5, hvor vi relaterer strategispørgsmålet til bibliotekernes personaletype. Det vil da fremgå, at i de 23 biblioteker, hvor man alene har ansat en bibliotekar, synes man aktuelt set i et vist omfang mere at arbejde for en ændring af biblioteket hen mod et studiecenter eller lignende end for en øgning af samarbejdet med det lokale folkebibliotek. Dette valg kan bero dels på at man allerede har etableret et sådant samarbejde og dels på manglende ressourcer i forhold til hvilke aktuelle aktiviteter, man kan sætte i gang.

Opsummerende kan vi sige, at der med dette sidste afsnit af kapitel 4 om biblioteksbetjeningen ved de almene gymnasiale uddannelser antydes, at samarbejdet mellem bibliotek og undervisning ikke er fuldt udfoldet. Der synes ikke at blive samarbejdet optimalt om elevernes studiekompetence. Oprettelsen af biblioteksudvalg, biblioteksdeltagelse i Pædagogisk Råds møder, teamsamarbejde m.m. synes at mangle på pænt mange skoler. På den anden side synes der på mange skoler at blive arbejdet med at udvikle biblioteket hen mod en form for studiecenter, hvilket godt kunne være udtryk for et forsøg på at etablere et samarbejde mellem undervisningssiden og biblioteket.

5. Gør bibliotekaren en forskel?

Som nævnt har man på 29 af de almene gymnasiale uddannelser ansat en bibliotekar til varetagelse af skolens bibliotek. I 6 af disse tilfælde har man yderligere enten indkøbt hjælp fra det lokale folkebibliotek eller ansat en gymnasielærer. I 52 tilfælde har man ansat en gymnasielærer. I 16 af disse tilfælde har man enten yderligere ansat en bibliotekar (3 tilfælde) eller indkøbt hjælp fra folkebiblioteket (13 tilfælde). Endelig har man i ligeledes 52 tilfælde indkøbt hjælp fra folkebiblioteket samt heraf i 16 tilfælde kombineret dette med ansættelsen af en gymnasielærer eller bibliotekar. Samlet set gør man i højere udstrækning brug af bibliotekarer (i form af henholdsvis ansættelse eller indkøb af hjælp) i gymnasiebiblioteket end af gymnasielærere; men selve ansættelsen af bibliotekaren i biblioteket foregår som sagt i et mindre omfang. I det følgende skal vi se på, om ansættelsen eller indkøb af bibliotekarhjælp gør en forskel med hensyn til såvel omfang som indhold af biblioteksfunktionen i de almene gymnasiale uddannelser.

5.1 Beregningsmåde

Spørgsmålet om bibliotekaren gør en forskel i gymnasiebiblioteket er et spørgsmål, der kan stilles op på flere forskellige måder. Man kan vælge at sige, at man vil sammenligne biblioteksfunktionen i de biblioteker, hvor der alene er tale om en *ansættelse* af en bibliotekar med de biblioteker, hvor der alene er ansat en gymnasielærer. I det tilfælde handler det med andre ord om at sammenligne de 23 biblioteker, der kun har ansat en bibliotekar med de 36 biblioteker, der kun har ansat en gymnasielærer.

Man kan også vælge at sige, at det mere er biblioteksfunktionen set i relation til, at der er en bibliotekar *tilstede* i biblioteket, der skal være det afgørende kriterium. I så fald handler det om at sammenligne de biblioteker, hvor der er ansat en bibliotekar eller indkøbt hjælp fra folkebiblioteket, med de biblioteker, hvor der alene er ansat en gymnasielærer. I dette tilfælde skal vi medregne ikke kun de biblioteker, hvor der alene er ansat en bibliotekar eller alene indkøbt hjælp fra folkebiblioteket men også de steder, hvor der findes kombinationerne heraf. Vi kommer paradoksalt nok hermed også til at indregne de gymnasiebiblioteker, hvor der f.eks. indgår både en bibliotekar og en gymnasielærer. Der er i alt 78 gymnasiebiblioteker med i undersøgelsen, hvor vi kan sige, at der er en bibliotekar tilstede i varetagelsen af biblioteket (se tabel 3). Det handler derfor i dette tilfælde om at sammenligne 78 biblioteker, der har en bibliotekar *tilstede*, med de 36 biblioteker, der alene har ansat en gymnasielærer.

Det nævnte er udtryk for to måder at nærme sig spørgsmålet, om bibliotekaren gør en forskel. Man kan sikkert finde yderligere måder at beregne det på. Jeg har valgt de to nævnte ud, idet de – som vil fremgå af dette kapitels gennemgang – giver et relevant modspil til hinanden.

Som eksempel skal de to måder anvendes i relation til spørgsmålet om bibliotekaren gør en forskel med hensyn til, hvilken betegnelse biblioteket anvender. Spørgsmålet er lidt aparte, idet man kan sige, at en vurdering af en biblioteksfunktions omfang og indhold ikke kan komme an på en anvendelse af en ny betegnelse. På den anden side kan det være interessant at se om det i højere grad er bibliotekaren, der arbejder i de nye studiecentre, eller om det er gymnasielæreren. Vi afprøver derfor alligevel de to beregningsmåder på dette spørgsmål.

Af nedenstående tabel 20 kan vi se, at den ansatte bibliotekar har en tendens til i højere grad end gymnasielæreren at være tilknyttet et gymnasiebibliotek med helt anden betegnelse end bibliotek. Der tænkes her på anvendelsen af betegnelser som studiecenter, studieværksted, mediatek eller lignende uden, at dette forekommer i kombination med ordet bibliotek. I 39% af

tilfældene, hvor der alene er ansat en bibliotekar, anvendes en helt anden betegnelse end bibliotek, mens det kun er tilfældet i 18% af de tilfælde, hvor der alene er ansat en gymnasielærer.

	Hvad kaldes biblioteket?		Total
Hvordan varetages biblioteket?	Bibliotek evt suppleret med anden betegnelse	Anden betegnelse end bibliotek som f.eks. studiecenter, m.m.	
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	14 61%	9 39%	23 100%
Ansættelse af alene gymnasielærer	27 82%	6 18%	33 100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	26 72%	10 28%	36 100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	53 68%	25 32%	78 100%

Tabel 20.

Hvis man i stedet ønsker at se på betydningen af, at bibliotekaren er tilstede (som følge af ansættelse eller indkøb af bibliotekarhjælp) i forhold til samme spørgsmål, får vi de nederste tal i tabel 20 frem. I 32% af de tilfælde, hvor der er en bibliotekar tilstede, anvendes en helt anden betegnelse, hvilket stadig er mere end de 18% af tilfældene, hvor der alene er ansat en gymnasielærer. Andelen er dog mindre, end da vi så specifikt på spørgsmålet på baggrund af, at bibliotekaren var ansat. Vi kan af dette eksempel slutte, at den ansatte bibliotekar slår tydeligere igennem end faktoren 'tilstedeværelsen af en bibliotekar' i sammenligningen med de tilfælde, hvor der alene er ansat en gymnasielærer.

Som det vil fremgå af det følgende, vil den beregnede procent for tilstedeværelsen af bibliotekaren i relation til et givet spørgsmål mindske eller øge forskellen mellem de to procenter for henholdsvis den ansatte bibliotekar og den ansatte gymnasielærer. Emnet er interessant, idet vi ud over at se om bibliotekaren gør en forskel også ser på, om specifikt ansættelsen af bibliotekaren gør en forskel.

5.2 Bibliotekets ressourcer

41% af 22 skoler, som alene har en bibliotekar ansat, har ressourcer i form af mere end et 1 årsværk knyttet hertil, mens kun 12% af 32 skoler, som alene har en gymnasielærer ansat, kommer op på dette ressourceniveau. Som vi kan se af tabel 21, er der dog tale om små tal, nemlig henholdsvis 9 og 4 skoler. Af de 75 skoler, som på den ene eller anden måde har en bibliotekar tilknyttet biblioteket, er der dog kun 19%, der kan siges at være på et lignende ressourceniveau, men stadig er der tale om en større andel end i de tilfælde, hvor der kun er ansat en gymnasielærer.

	Hvad er det samlede antal af årsværk, der er knyttet til skolens bibliotek?			Total
Hvordan varetages biblioteket?	Under 1 årsværk	Mellem 1 og 2 årsværk	Over 2 årsværk	
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	13 59%	6 27%	3 14%	22 100%
Ansættelse af alene gymnasielærer	28 88%	3 9%	1 3%	32 100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	33 97%	1 3%	0 0%	34 100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	61 81%	11 15%	3 4%	75 100%

Tabel 21.

Når vi ser på størrelserne af bibliotekernes samlinger kan vi se at i 85% af de skoler, der alene har en bibliotekar ansat, er samlingerne over 5000 bøger, mens der kun i 61% af de skoler, hvor der i biblioteket alene er ansat en gymnasielærer, er tale om samlinger af denne størrelse (tabel 22). Ser vi på tilstedeværelsen af en bibliotekar i bibliotekerne, er det 80% af pågældende skoler, der har lignende størrelse af samling. Her er forskellen mellem den ansatte bibliotekar og den mere generelle tilstedeværelse af en bibliotekar ikke stor.

	Hvor stor er bibliotekets samling?				Total
Hvordan varetages biblioteket?	Under 2.000 bøger	Mellem 2.000 og 5.000 bøger	Mellem 5.000 og 10.000 bøger	Over 10.000 bøger	
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	1 5%	2 10%	7 35%	10 50%	20 100%
Ansættelse af alene gymnasielærer	5 15%	8 24%	9 28%	11 33%	33 100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	1 3%	6 17%	13 37%	15 43%	35 100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	3 4%	12 16%	23 31%	36 49%	74 100%

Tabel 22.

Kun i to tilfælde af gymnasiebiblioteker er materialekontoen på over de 300.000 kr. I begge tilfælde er der tale om ansatte bibliotekarere (tabel 23). I 18% af skoler med alene ansatte bibliotekarere i biblioteket er materialekontoen over de 100.000 kr, mens det samme gælder i kun 6% af skolernes biblioteker, hvor der alene er ansat en gymnasielærer. Igen skal vi lige være opmærksomme på, at der tale om meget små absolutte tal. I 10% af de skoler, hvor der på den ene

eller anden måde er tilknyttet en bibliotekar, er man oppe på det samme førnævnte niveau for materialekontoen.

	Hvor stor er bibliotekets materialekonto (til bøger, licenser m.m.) i indeværende år?				
Hvordan varetages biblioteket?	Under 100.000 kr	Mellem 100.000 og 300.000 kr	Over 300.000 kr	Tallet kendes ikke	Total
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	15	2	2	4	23
	65%	9%	9%	17%	100%
Ansættelse af alene gymnasielærere	20	2	0	11	33
	61%	6%	0%	33%	100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	24	3	0	9	36
	68%	8%	0%	25%	100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	54	6	2	16	78
	69%	8%	2%	21%	100,0%

Tabel 23.

For alle de tre betragtede ressourcefaktorer synes den ansatte bibliotekar at gøre en forskel sammenlignet med ansættelsen af en gymnasielærer. Den mere brede kategori, ansættelsen eller indkøbet af bibliotekarhjælp, gør også en forskel i forhold til den ansatte gymnasielærer, men her er der tale om, at forskellen ikke er helt så tydelig som i det første tilfælde. På den anden side er det et minimalt antal af biblioteker, der giver dette billede af en forskelsbetydning. På størstedelen af bibliotekerne er der uanset personaletype tale om mindre end 1 årsværk og en materialekonto på under 100.000 kr.

5.3 De elektroniske tilbud

I det følgende skal de forskellige typer af elektroniske tilbud i biblioteket relateres til, om man har ansat en bibliotekar, ansat en gymnasielærer eller om man har sørget for tilstedeværelsen af en bibliotekar.

Når vi ser på det fænomen, at en skoles bibliotek har en hjemmeside og relaterer dette til formen for varetagelse af biblioteket, er der tydelige forskelle at notere sig. Af de gymnasier, der alene ansatte en bibliotekar i deres bibliotek, er der 70%, der kan sige, at deres bibliotek har en hjemmeside. Der er derimod kun 42% af de, der alene har ansat en gymnasielærer, der kan melde om, at biblioteket har en hjemmeside. Det er den samme tendens, vi får frem, hvis vi justerer tallene ved at inddrage de skoler, hvor der er tale om tilstedeværelsen af en bibliotekar. Tabel 24 viser, at det sidste til og med nu øger andelen af skoler, hvor biblioteket har en hjemmeside. En hjemmeside for skolens bibliotek finder vi i 80% af de tilfælde, der har en bibliotekar tilstede i biblioteket. Dette tal er altså højere end i tilfældet med den ansatte bibliotekar.

	Har skolens bibliotek en hjemmeside?		Total
Hvordan varetages biblioteket?	nej	ja	
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	6 30%	14 70%	20 100%
Ansættelse af alene gymnasielærer	19 58%	14 42%	33 100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	7 20%	28 80%	35 100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	15 20%	58 80%	73 100%

Tabel 24.

Næste tabel viser, at bibliotekets katalog synes oftere til rådighed for elever og lærere ad elektronisk vej, når der er ansat en bibliotekar end ved ansættelsen af en gymnasielærer. Dette er jo igen lidt hårdt sat op, men med forbehold i de trods alt mindre absolutte tal, der er tale om, kan vi konstatere, at i 80% af de biblioteker, hvor man alene har ansat en bibliotekar, har elever og lærere adgang ad elektronisk vej til bibliotekets katalog, mens kun i 55% af de biblioteker, der alene har ansat en gymnasielærer er dette tilfældet (tabel 25). Andelen af biblioteker, hvor tilstedeværelsen af en bibliotekar er sikret på den ene eller anden måde, har igen udviklet denne servicefunktion i en endnu større andel, nemlig i 85% af tilfældene.

	Er bibliotekets katalog til rådighed for elever og lærere ad elektronisk vej?		Total
Hvordan varetages biblioteket?	nej	ja	
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	4 20%	16 80%	20 100%
Ansættelse af alene gymnasielærer	15 45%	18 55%	33 100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	5 14%	30 86%	35 100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	11 15%	62 85%	73 100%

Tabel 25.

Elever og lærere synes at kunne reservere bibliotekets materialer fra pc'er opstillet på skolen i flere tilfælde, når skolen alene har ansat en bibliotekar, end når de alene har ansat en gymnasielærer. Dette gælder således i 63% af tilfældene med alene en ansat bibliotekar mod 30% af

tilfældene med alene en ansat gymnasielærer (tabel 26). Også i de tilfælde, hvor vi kan tale om, at der er en bibliotekar tilstede i biblioteket, er der en høj andel af bibliotekerne, nemlig 61%, der har udviklet servicefunktionen, hvor elever og lærere kan reservere bibliotekets materialer fra pc'er opstillet på skolen. Dette tal er mindre end for den ansatte bibliotekar, men dog næsten på samme niveau.

Hvordan varetages biblioteket?	Kan elever og lærere reservere bibliotekets materialer fra pc'er opstillet på skolen?		Total
	nej	ja	
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	7 37%	12 63%	19 100%
Ansættelse af alene gymnasielærer	23 70%	10 30%	33 100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	17 49%	18 51%	35 100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	28 39%	43 61%	71 100%

Tabel 26.

Ansættelsen af en bibliotekar slår også tydeligt igennem omkring spørgsmålet, om elever og lærere kan se udlånsstatus fra pc'er opstillet på skolen. Tabel 27 viser, at i 78% af bibliotekerne med en ansat bibliotekar er dette tilfældet i modsætning til kun 39% af de biblioteker, der har ansat en gymnasielærer. 65% af bibliotekerne, hvor der er en tilstedeværelse af en bibliotekar, har samme servicefunktion.

Hvordan varetages biblioteket?	Kan elever og lærere se udlånsstatus fra pc'er opstillet på skolen?		Total
	nej	ja	
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	4 22%	14 78%	18 100%
Ansættelse af alene gymnasielærer	20 61%	13 39%	33 100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	15 44%	19 56%	34 100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	24 35%	44 65%	68 100%

Tabel 27.

Også på spørgsmålet om skolens bibliotek har andre elektroniske ressourcer end bibliotekets katalog, som elever og lærere kan nå fra pc'er opstillet på skolen, bliver ansættelsen af bibliotekaren en faktor, der slår igennem i beregningerne. 100% af bibliotekerne med ansat bibliotekar har dette mod 63% af bibliotekerne med ansat gymnasielærer (tabel 28). Tilstedeværelsen af en bibliotekar indebærer en andel på 90%.

	Har skolens bibliotek andre elektroniske ressourcer så som databaser, tidsskrifter, software programmer m.m., som elever og lærere kan nå fra pc'er opstillet på skolen?		Total
	Nej	ja	
Hvordan varetages biblioteket?			
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	0 0%	19 100%	19 100%
Ansættelse af alene gymnasielærer	12 37%	20 63%	32 100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	5 14,	30 86%	35 100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	7 10%	65 90%	72 100%

Tabel 28.

For alle de betragtede elektroniske tilbud gør bibliotekaren tydeligvis en forskel. For visse af tilbudene har den kategori, der hedder, at bibliotekaren er tilstede i biblioteket, den største andel, men den ansatte bibliotekar følger umiddelbart efter. I andre tilfælde er det klart den ansatte bibliotekar, der har den højeste andel. I forhold til denne konstatering skal det medtænkes, at vi netop i afsnit 5.2 påviste at ressourceniveauet (årsværk og materialekonto) synes højere i bibliotekerne, når det gjaldt den ansatte bibliotekar, men at der vel at mærke her var tale om ganske få biblioteker sammenlignet med situationen i alle øvrige biblioteker.

5.4 Bibliotekets kurser i informationssøgning

Betydningen af en ansat bibliotekar eller tilstedeværelsen af en bibliotekar med hensyn til udstrækningen af, at elever kan få hjælp til informationssøgning, når de individuelt eller i små grupper henvender sig til en ansat i biblioteket, fremgår af tabel 29. I 90% af bibliotekerne, der har ansat en bibliotekar, kan de "i høj grad" få denne hjælp, mens det samme kun gælder for 42% af bibliotekerne med en ansat gymnasielærer. Tilstedeværelsen af en bibliotekar giver ligeledes et højt tal for samme kategori af hjælp, nemlig 89%.

	I hvilken udstrækning kan elever få hjælp til informationssøgning, når de individuelt eller i små grupper henvender sig til en ansat i skolens bibliotek?				Total
Hvordan varetages biblioteket?	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	18 90%	2 10%	0 0%	0 0%	20 100%
Ansættelse af alene gymnasielærere	14 42%	14 42%	3 10%	2 6%	33 100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	32 91%	3 9%	0 0%	0 0%	35 100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	65 89%	7 10%	1 1%	0 0%	73 100%

Tabel 29.

80% af de biblioteker, som har ansat en bibliotekar, har indenfor de sidste 2 år gennemført kurser i informationssøgning for skolens lærere, mens kun 27% af de biblioteker, der har ansat en gymnasielærer, har gjort det samme (tabel 30). De bibliotekerne, hvor vi kan tale om tilstedeværelsen af en bibliotekar, placerer sig med en andel på 54% angående dette spørgsmål, dvs. midt imellem de to nævnte.

	Har biblioteket indenfor de sidste to år gennemført kurser i informationssøgning for skolens lærere?		Total
Hvordan varetages biblioteket?	nej	ja	
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	4 20%	16 80%	20 100%
Ansættelse af alene gymnasielærere	24 73%	9 27%	33 100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	22 63%	13 37%	35 100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	33 46%	38 54%	71 100,0%

Tabel 30.

100% af bibliotekerne, der har ansat en bibliotekar eller som har en bibliotekar tilstede, tilbyder et generelt kursus i informationssøgning for skolens elever (tabel 31). Biblioteker,

som har ansat en gymnasielærer, kommer dog også ganske højt op i forbindelse med dette spørgsmål. Der er nemlig tale om en andel på 85%.

Hvordan varetages biblioteket?	Tilbyder biblioteket et generelt kursus i informationssøgning for skolens elever?		Total
	nej	ja	
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	0 0%	20 100%	20 100%
Ansættelse af alene gymnasielærer	5 15%	28 85%	33 100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	0 0%	35 100%	35 100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	0 0%	72 100%	72 100%

Tabel 31.

For 95% af bibliotekerne, der har en ansat bibliotekar, indgår disse kurser i skolens undervisningsplan, mens det samme gælder for 72% af de biblioteker, der har ansat en gymnasielærer (tabel 32). For biblioteker med en bibliotekar tilstede er andelen ikke så forskellig fra den sidstnævnte, nemlig på 75%.

Hvordan varetages biblioteket?	Indgår disse kurser i skolens undervisningsplan?		Total
	nej	ja	
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	1 5%	19 95%	20 100%
Ansættelse af alene gymnasielærer	9 28%	23 72%	32 100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	14 40%	21 60%	35 100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	18 25%	54 75%	72 100%

Tabel 32.

Når spørgsmålet gælder, om biblioteket tilbyder specifikke kurser i informationssøgning indenfor nogle af skolens fag, er der 85% af biblioteker med en ansat

bibliotekar, der siger ja, mens kun 39% af bibliotekerne med en ansat gymnasielærer gør det samme (tabel 33). Også tilstedeværelsen af en bibliotekar indebærer en høj andel af biblioteker, der indfrier denne funktion, nemlig 78%.

	Tilbyder biblioteket specifikke kurser i informationssøgning indenfor nogle af skolens fag?		Total
	nej	ja	
Hvordan varetages biblioteket?			
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	3 15%	17 85%	20 100%
Ansættelse af alene gymnasielærer	20 61%	13 39%	33 100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	10 29%	25 71%	35 100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	16 22%	57 78%	73 100%

Tabel 33.

En stor andel af bibliotekerne med en ansat bibliotekar såvel som med en ansat gymnasielærer kan melde om, at skolens lærere deltager i elevernes undervisning i informationssøgning. 85% for den ansatte bibliotekars tilfælde mod 78% af den ansatte gymnasielærers tilfælde (tabel 34). Gruppen af biblioteker med tilstedeværelsen af en bibliotekar giver her den højeste andel, nemlig 87%.

	Deltager skolens lærere i elevernes undervisning i informationssøgning?		Total
	nej	ja	
Hvordan varetages biblioteket?			
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	3 15%	17 85%	20 100%
Ansættelse af alene gymnasielærer	6 22%	21 78%	27 100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	3 10%	26 90%	29 100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	9 13%	56 87%	65 100%

Tabel 34.

Det sidste spørgsmål for dette afsnit er, om skolens bibliotek tilbyder eleverne et kursus i hjælp til vurdering og prioritering af information. Her er der tale om et lidt andet kursusindhold end det generelle informationssøgningskursus. 68% af de biblioteker, der alene har ansat en bibliotekar, siger ja til dette spørgsmål, mens kun 19% af bibliotekerne med alene en ansat gymnasielærer kan bekræfte det (tabel 35). Tilstedeværelsen af en bibliotekar betyder en andel, der mere nærmer sig den ansatte bibliotekar end den ansatte gymnasielærer, nemlig 51%.

	Tilbyder skolens bibliotek eleverne et kursus i hjælp til vurdering og prioritering af information?		Total
	nej	ja	
Hvordan varetages biblioteket?			
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	6 32%	13 68%	19 100%
Ansættelse af alene gymnasielærer	25 81%	6 19%	31 100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	20 59%	14 41%	34 100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	34 49%	36 51%	70 100%

Tabel 35.

I dette afsnit om bibliotekets informationssøgningskurser er det meget tydeligt, at bibliotekaren gør en forskel. Dette gælder i særklasse for den ansatte bibliotekar.

5.5 Gør gymnasielæreren en forskel?

I 8,5% af skolerne, hvor der kun er ansat en bibliotekar i biblioteket, har man placeret mere end 20 pc'ere med internet adgang for skolens elever og lærere i biblioteket (tabel 36). I 12% af skolernes biblioteker, hvor der alene er ansat en gymnasielærer, er der tale om samme antal pc'ere i biblioteket. I forbindelse med dette spørgsmål er der med andre ord antydning af at situationen er vendt om i forhold til de tidligere spørgsmål. Tallene er dog meget små, så vi kan ikke konkludere, at der er en tendens til et højere antal pc'ere med internet adgang placeret i skolens bibliotek, når der er ansat en gymnasielærer sammenlignet med ansættelsen af en bibliotekar. Vi har dog taget tabellen med, fordi selv en antydning af det omvendte forhold kan vække til eftertanke for bibliotekerne med professionel bibliotekarisk bistand.

Vi vil med det nævnte gerne indlede en gennemgang af nogle faktorer, hvor vi ser antydninger af at gymnasielæreren gør en forskel. I det følgende har vi samlet alle de spørgsmål, hvor vi kan se, at den ansatte gymnasielærer repræsenterer en større andel bibliotekstilbud end såvel den ansatte bibliotekar som tilstedeværelsen af en bibliotekar. Der er tale om små tal, så der kan i de fleste tilfælde ikke trækkes nogen konklusion om, at der er tale om en tendens.

	Hvor mange af skolens pc'er er placeret i skolens bibliotek?				Total
Hvordan varetages biblioteket?	Under 10	Mellem 10 og 20	Over 20	Tallet kendes ikke	
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	14	5	2	2	23
	61%	22%	8,5%	8,5%	100,0%
Ansættelse af alene gymnasielærere	17	10	4	3	34
	50%	29%	12%	9%	100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	19	13	3	1	36
	53%	36%	8%	3%	100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	41	25	6	6	78
	53%	32%	7,5%	7,5%	100%

Tabel 36.

Vi stillede skolerne spørgsmålet om bibliotekerne tilbød en anden type af kurser end informationssøgningskurser. Vi har f.eks. spurgt om bibliotekerne tilbød eleverne et kursus i pc-programmel. I de biblioteker, hvor der alene er ansat en gymnasielærer, gør man dette i 16% af tilfældene, mens der kun er en andel på 5%, når biblioteket alene har ansat en bibliotekar (tabel 37). Tilstedeværelsen af en bibliotekar øger dog sin andel i forhold til dette og nærmer sig pænt gymnasielærerens andel, idet vi her kan registrere tallet 11%. Der er dog også ved dette spørgsmål tale om små absolutte tal.

	Tilbyder skolens bibliotek eleverne et kursus i pc programmel?		Total
Hvordan varetages biblioteket?	nej	ja	
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	18	1	19
	95%	5%	100%
Ansættelse af alene gymnasielærere	26	5	31
	84%	16%	100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	33	2	35
	94%	6%	100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	63	8	71
	89%	11%	100%

Tabel 37.

Også når det gælder et kursus , der skal støtte elevernes skriveproces, har biblioteker med en ansat gymnasielærer en større andel, nemlig 16%, end bibliotekerne med en ansat bibliotekar, der indtager en andel på 11% (tabel 38). Tilstedeværelsen af en bibliotekar giver en endnu mindre andel på 7%. Atter dækker procenterne dog over små absolutte tal.

	Tilbyder skolens bibliotek eleverne et kursus til støtte for elevernes skriveproces?		Total
	nej	ja	
Hvordan varetages biblioteket?			
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	17 89%	2 11%	19 100%
Ansættelse af alene gymnasielærer	26 84%	5 16%	31 100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	35 100%	0 0%	35 100,0%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	66 93%	5 7%	71 100%

Tabel 38.

Vi spurgte også, om bibliotekerne tilbød eleverne et kursus i hvordan de kan lave deres egen hjemmeside. Også med hensyn til dette spørgsmål opnår bibliotekerne med en ansat gymnasielærer en større andel, der svarer ja hertil, end bibliotekerne med en ansat bibliotekar. Gymnasielærerne gør det i 7% af tilfældene, mens bibliotekaren tegner sig for en andel på 0% uanset om der er tale om ansættelse eller tilstedeværelse (tabel 39). Der er dog her tale om endnu mindre absolutte tal end for de ovenfor nævnte spørgsmål.

Hvordan varetages biblioteket?	Tilbyder skolens bibliotek eleverne et kursus i hvordan de kan lave deres egen hjemmeside?		Total
	nej	ja	
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	19 100%	0 0%	19 100%
Ansættelse af alene gymnasielærer	29 93%	2 7%	31 100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	35 100%	0 0%	35 100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	71 100%	0 0%	71 100%

Tabel 39.

På spørgsmålet om en person med ansættelse i biblioteket jævnligt er med ved Pædagogisk Råds møder, er det nok forudsigeligt, at biblioteker med en ansat gymnasielærer har en større andel ja-svar end biblioteker med alene en ansat bibliotekar. Gymnasielærerne må som deltager på undervisningssiden antages lettere at kunne deltage i dette råds møder end bibliotekaren. Tabel 40 viser at 90% af bibliotekerne med en gymnasielærer har en ansat, der jævnligt deltager i Pædagogisk Råds møder, mod 63% af bibliotekerne med en ansat bibliotekar.

Hvordan varetages biblioteket?	Er en person med ansættelse i biblioteket jævnligt med ved Pædagogisk Råds møder?		Total
	nej	ja	
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	7 37%	12 63%	19 100%
Ansættelse af alene gymnasielærer	3 10%	28 90%	31 100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	27 77%	8 23%	35 100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	40 56%	31 44%	71 100%

Tabel 40.

I 65% af de biblioteker, der har en ansat gymnasielærer, indgår en biblioteksansat person i et teamsamarbejde med nogle af skolens lærere, mens i lidt færre, nemlig i 58% af

bibliotekerne med en ansat bibliotekar, eksisterer der et sådant teamsamarbejde (tabel 41). Gymnasielærere repræsenterer således den største andel, men den ansatte bibliotekar følger interessant nok meget tæt efter.

Hvordan varetages biblioteket?	Indgår en person med ansættelse i biblioteket i et teamsamarbejde med nogle af skolens lærere?		Total
	nej	ja	
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	8 42%	11 58%	19 100%
Ansættelse af alene gymnasielærere	11 35%	20 65%	31 100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	31 91%	3 9%	34 100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	48 69%	22 31%	70 100%

Tabel 41.

Når man spørger om planer for biblioteket for de kommende år, og herunder specifikt om der er udarbejdet planer om ændring af skolens bibliotek hen mod et studiecenter, videns- og læringscenter eller lignende, bekræfter 58% af bibliotekerne med en ansat gymnasielærer dette mod en lidt mindre andel af bibliotekerne med en ansat bibliotekar, som nemlig er på 50% (tabel 42). Forskellen er ikke stor. Som vi senere skal se, er det den ansatte bibliotekar, der gør en forskel, når det gælder, om der *allerede* eksisterer en udvikling af biblioteket hen mod et studiecenter, videns- og læringscenter eller lignende (se tabel 53, afsnit 5.8), men af nedenstående tabel 42 synes det som om, at bibliotekerne med ansatte gymnasielærere i den seneste tid også er blevet orienteret i denne retning.

	Har skolen udarbejdet planer om ændring af skolens bibliotek hen mod et studiecenter, videns- og læringscenter?		Total
	nej	ja	
Hvordan varetages biblioteket?			
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	6 50%	6 50%	12 100%
Ansættelse af alene gymnasielærere	10 42%	14 58%	24 100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	11 58%	8 42%	19 100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	26 55%	21 45%	47 100%

Tabel 42.

Sammenfattende kan vi sige, at der er en antydning af, at gymnasielæreren gør en forskel, når det gælder antal pc'er placeret i biblioteket, kurser i pc-programmel, hjemmesideproduktion eller kurser til støtte for elevernes skriveproces; men tallene er meget små, så vi kan ikke drage nogen konklusion heraf. De gør på tydeligere måde en forskel med hensyn til deltagelse i Pædagogisk Råds møder og teamsamarbejde. Forskellen på alle de nævnte områder til den ansatte bibliotekar, målt i andele af biblioteker, er dog ikke særlig stor. Den sidste faktor, om planer for ændring af biblioteket hen mod et studiecenter eller lignende, vil blive diskuteret igen under afsnit 5.8.

5.6 Brugen af biblioteket

I det følgende ser vi først på hvor stor en andel af skolens elever og lærere, som lånte materialer i skolens bibliotek i 2004. Hvis vi ser på kategorien 'over 66% af skolens lærere og elever', er det specifikt biblioteker med en ansat bibliotekar, der opnår den største andel. Disse biblioteker har nemlig i 37% af tilfældene dette resultat for deres udlån, mens tilstedeværelsen af en bibliotekar mindsker andelen til 15%. Det fremgår af tabel 43, at bibliotekerne med indkøbt hjælp fra det lokale folkebibliotek har indflydelse på denne reduktion. Til gengæld angiver en stor andel herfra, at de ikke kender tallet for udlånsgruppens størrelse. Kun 3% af bibliotekerne med en ansat gymnasielærer vurderer, at udlånsgruppen er over 66%. Der er dog også en pæn andel af de sidste, der angiver, at de ikke kender tallet.

	Hvor stor en procentdel af skolens elever og lærere lånte i 2004 materialer i skolens bibliotek?				Total
Hvordan varetages biblioteket?	Over 66%	Mellem 33-66%	Under 33%	Tallet kendes ikke	
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	7 37%	8 42%	0 0%	4 21%	19 100,0%
Ansættelse af alene gymnasielærere	1 3%	8 27%	8 27%	13 43%	30 100,0%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	2 6%	12 34%	2 6%	19 54%	35 100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	11 15%	24 34%	3 4%	34 47%	72 100%

Tabel 43.

Når vi derimod ser på om eleverne opsøger biblioteket i forbindelse med arbejdet med en af de faste obligatoriske opgaver, ser vi, at biblioteker med en ansat bibliotekar såvel som bibliotekerne, der har en bibliotekar tilstede, gør en forskel. I 74% af de biblioteker, der har ansat en bibliotekar, og i 74% af de biblioteker, der har en bibliotekar tilstede, opsøger eleverne 'i høj grad' biblioteket i den beskrevne situation (tabel 44). Kun i 41% af bibliotekerne, der har ansat en gymnasielærer, er det samme tilfældet.

	Opsøger eleverne biblioteket i forbindelse med arbejdet med en af de faste obligatoriske opgaver?			Total
Hvordan varetages biblioteket?	I mindre grad	I nogen grad	I høj grad	
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	1 5%	4 21%	14 74%	19 100%
Ansættelse af alene gymnasielærere	6 21%	11 38%	12 41%	29 100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	0 0%	10 29%	25 71%	35 100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	2 2%	17 24%	53 74%	72 100%

Tabel 44.

Lidt lavere tal får vi, når vi ser på kategorien 'i høj grad' med henblik på, om eleverne opsøger biblioteket i forbindelse med de ugentlige opgaver og lektier, men stadig har bibliotekerne her med en ansat bibliotekar den største andel. I 37% af biblioteker med en ansat bibliotekar opsøger eleverne dette 'i høj grad', mens kun i 21% af biblioteker med en ansat gymnasielærer gør de det samme (tabel 45). Biblioteker med en bibliotekar tilstede placerer sig midt imellem.

	Opsøger eleverne biblioteket i forbindelse med arbejdet med ugentlige opgaver og lektioer?				Total
Hvordan varetages biblioteket?	Slet ikke	I mindre grad	I nogen grad	I høj grad	
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	0	1	11	7	19
	0%	5%	58%	37%	100%
Ansættelse af alene gymnasielærere	1	10	12	6	29
	3%	35%	41%	21%	100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	0	6	19	10	35
	0%	17%	54%	29%	100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	0	10	40	22	72
	0%	14%	56%	30%	100,0%

Tabel 45.

Der gælder derimod et meget ens billede mellem bibliotekerne, når der spørges om biblioteket opsøges af eleverne i forbindelse med søgning på nettet. I 37% af bibliotekerne med en ansat bibliotekar opsøger eleverne 'høj grad' dette for søgning på nettet, og næsten den samme andel får vi for bibliotekerne med en ansat gymnasielærer, nemlig i 34% af tilfældene (tabel 46). Interessant nok kan dette tal for biblioteker med en ansat gymnasielærer eventuelt sammenknyttes med tendensen til at gymnasielæreren gjorde en forskel, når det gjaldt antal pc'er med internet adgang, der var placeret i skolens bibliotek (se afsnit 5.5). For biblioteker, der har en bibliotekar tilstede, gælder det samme i 31% af tilfældene.

	Opsøger eleverne biblioteket i forbindelse med søgning på nettet?				Total
Hvordan varetages biblioteket?	Slet ikke	I mindre grad	I nogen grad	I høj grad	
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	0	3	9	7	19
	0%	16%	47%	37%	100%
Ansættelse af alene gymnasielærere	5	6	8	10	29
	17%	21%	28%	34%	100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	1	11	12	11	35
	3%	31%	35%	31%	100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	1	19	29	22	71
	1%	27%	41%	31%	100%

Tabel 46.

I den sidste tabel ses der på, hvornår bibliotekerne kan tegne sig for en stor andel med hensyn til, om eleverne opsøger biblioteket i forbindelse med gruppearbejde. Når det drejer sig om svarkategorien 'i høj grad' har biblioteker med en ansat bibliotekar igen den største andel, nemlig 53% (tabel 47). Biblioteker med en ansat gymnasielærer opnår indenfor denne svarkategori kun 21%. Biblioteker med en bibliotekar tilstede har en andel på 42%. Den ansatte bibliotekar synes med andre ord her tydeligt at gøre en forskel.

Hvordan varetages biblioteket?	Opsøger eleverne biblioteket i forbindelse med gruppearbejde?				Total
	Slet ikke	I mindre grad	I nogen grad	I høj grad	
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	0	0	9	10	19
	0%	0%	47%	53%	100%
Ansættelse af alene gymnasielærere	1	7	15	6	29
	3%	24%	52%	21%	100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	0	3	19	13	35
	0%	9%	54%	37%	100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	0	6	36	30	72
	0%	8%	50%	42%	100%

Tabel 47.

Vores konklusion er, at når vi ser på brugen af biblioteket, er det som i afsnit 5.2, 5.3 og 5.4 igen den ansatte bibliotekar, der gør en forskel, i sammenligning med den ansatte gymnasielærer. Ansættelsen af en bibliotekar synes i en vis grad at gøre en forskel, når det gælder udlånsgruppens omfang. Vi må dog her have det forbehold, at der generelt set er en stor andel af alle bibliotekerne, der har haft vanskeligt ved at angive et tal for udlånsgruppens størrelse. Når det gælder spørgsmålet om elever opsøger biblioteket for søgning på nettet, er det for svarkategorien 'i høj grad' vanskeligt at differentiere mellem personaletype. Her ligger biblioteker med en ansat gymnasielærer ikke meget lavere end bibliotekerne med en ansat bibliotekar. Under svarkategorien 'i nogen grad' for samme spørgsmål er den ansatte bibliotekar dog igen en, der gør en forskel (nemlig med 47% mod 28%, se tabel 46).

5.5 Samarbejde mellem undervisning og bibliotek

I 85% af biblioteker med en ansat bibliotekar bliver personalet ved biblioteket orienteret om emner for større projektarbejde m.m. i en udstrækning, som kan betegnes som 'i høj grad' og 'i nogen grad' (tabel 48). I 49% af biblioteker med en ansat gymnasielærer kan vi finde samme svarkategorier anvendt. Biblioteker med en bibliotekar tilstede placerer sig midt imellem med en andel på 70%. Tallene kan antyde, at biblioteker med en ansat bibliotekar er bedre til at opnå et samarbejde med undervisningssiden angående emner for elevernes projektarbejde m.m., men vi skal selvfølgelig tolke disse tal med forsigtighed.

	I hvilken udstrækning bliver personalet ved biblioteket orienteret om emner, der arbejdes med i forbindelse med større projektarbejde, gruppearbejde eller lignende?				Total
Hvordan varetages biblioteket?	Slet ikke	I mindre grad	I nogen grad	I høj grad	
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	1 5%	2 10%	10 53%	6 32%	19 100%
Ansættelse af alene gymnasielærere	5 16%	11 35%	8 26%	7 23%	31 100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	2 6%	9 26%	21 62%	2 6%	34 100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	3 4%	19 26%	38 54%	11 16%	71 100%

Tabel 48.

Også om samarbejdet med skolens lærere om elevernes studiekompetence opnår biblioteker en meget høj andel, når det gælder svarkategorierne 'i høj grad' og 'i nogen grad'. I 90% af biblioteker med en ansat bibliotekar anvendes disse svarstyper, mens kun i 39% af biblioteker med en ansat gymnasielærer sker det samme (tabel 49). Biblioteker med tilstedeværelsen af en bibliotekar scorer også højt i samme spørgsmål, nemlig 67%.

	I hvilken udstrækning samarbejder skolens bibliotek med skolens lærere om udvikling af elevernes studiekompetence?				Total
Hvordan varetages biblioteket?	Slet ikke	I mindre grad	I nogen grad	I høj grad	
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	1 5%	1 5%	11 58%	6 32%	19 100,0%
Ansættelse af alene gymnasielærere	4 13%	15 48%	9 29%	3 10%	31 100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	3 9%	13 37%	19 54%	0 0%	35 100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	4 5%	20 28%	39 54%	9 13%	72 100%

Tabel 49.

Det sidste spørgsmål kan også antyde et styrket samarbejde mellem undervisningssiden og biblioteket i de tilfælde, hvor biblioteket har ansat en bibliotekar. I 63% af biblioteker med en ansat bibliotekar har man et biblioteksudvalg, mens det samme gælder i kun 42% af biblioteker med en ansat gymnasielærer (tabel 50). Biblioteker med tilstedeværelsen af en bibliotekar nærmer sig med 58% samme andel som de med en ansat bibliotekar.

Hvordan varetages biblioteket?	Har skolen et biblioteksudvalg?		Total
	nej	ja	
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	7 37%	12 63%	19 100%
Ansættelse af alene gymnasielærer	18 58%	13 42%	31 100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	17 49%	18 51%	35 100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	30 42%	41 58%	71 100%

Tabel 50.

Tallene i dette afsnit kan som sagt antyde, at den ansatte bibliotekar gør en forskel, når det gælder samarbejdet mellem undervisningssiden og biblioteket. Samarbejde er dog en særdeles vanskelig ting at måle, så tallene skal tolkes med forsigtighed.

5.8 Bibliotekets udvikling

Når man ser på spørgsmålet, om der i bibliotekerne eksisterer et samarbejde mellem skolens bibliotek og det lokale folkebibliotek, kan man ikke undre sig over, at biblioteker, der alene indkøber hjælp fra det lokale folkebibliotek opnår en stor andel. I 97% af disse biblioteker meldes der om, at et samarbejde allerede eksisterer (tabel 51). Vi får derimod pænt lavere andele fra biblioteker, som har ansat en bibliotekar eller ansat en gymnasielærer. Vi kan se af tabel 51, at biblioteker med en ansat gymnasielærer i stort set samme omfang som biblioteker med en ansat bibliotekar har etableret sådant et samarbejde.

Hvordan varetages biblioteket?	Eksisterer der et samarbejde mellem skolens bibliotek og det lokale folkebibliotek?		Total
	nej	ja	
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	7 37%	12 63%	19 100%
Ansættelse af alene gymnasielærer	11 36%	20 64%	31 100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	1 3%	34 97%	35 100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	10 14%	62 86%	72 100%

Tabel 51.

Bibliotekerne med en ansat bibliotekar synes ikke aktuelt set at arbejde med en yderligere udvikling af samarbejdet mellem skolens bibliotek og det lokale folkebibliotek (tabel 52). Dette kan bero på, at der allerede er etableret et sådant samarbejde. Af tabel 51 kan vi nemlig se at i 63% af tilfældene er samarbejdet allerede etableret. Biblioteker, hvor en bibliotekar er tilstede, har i 14% af tilfældene anført, at man har planer om at udvikle dette samarbejde (tabel 52). Vi ved fra kapitel 4 at det i høj grad er de samme biblioteker, der har sådanne planer, som også allerede har en form for samarbejde i gang. Der kan derfor bag dette lave tal igen gemme sig et allerede etableret samarbejde. Blandt bibliotekerne med en ansat gymnasielærer er der heller ikke en stor andel, der aktuelt set har disse planer. Tallet er her på 11%.

	Har skolen udarbejdet planer for ændring af skolens bibliotek i retning af øget samarbejde med det lokale folkebibliotek?		Total
	nej	Ja	
Hvordan varetages biblioteket?			
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	18	0	18
	100%	0%	100%
Ansættelse af alene gymnasielærer	25	3	28
	89%	11%	100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	18	2	20
	90%	10%	100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	42	7	49
	86%	14%	100%

Tabel 52.

I det sidste spørgsmål, om der eksisterer en udvikling af biblioteket hen mod et studiecenter, videns- og læringscenter eller lignende, slår den ansatte bibliotekars betydning dog igennem. I 84% af bibliotekerne med en ansat bibliotekar eksisterer der sådan en udvikling, mens kun 48% af bibliotekerne med en ansat gymnasielærer kan angive det samme (tabel 53). Også biblioteker med tilstedeværelsen af en bibliotekar ligger højt, når det angår dette spørgsmål. Med hensyn til bibliotekerne med en ansat gymnasielærer, så vi dog i afsnit 5.5 (tabel 42), at disse biblioteker synes at gøre en forskel med hensyn til planer i den nævnte retning. Vi kan med andre ord konkludere, at biblioteker med en ansat gymnasielærer så småt er begyndt at orientere sig i den samme retning som bibliotekerne med en ansat bibliotekar.

Som nævnt i kap.4 synes de to udviklingsstrategier, samarbejdet med det lokale folkebibliotek og ændringen af biblioteket i retning af et studiecenter eller lignende, ikke i nævneværdig grad at være gensidigt udelukkende. Snarere påviste vi i kap.4, at der mange steder synes at være tale om en kombineret strategi. Vi kan dog se af det ovenfor nævnte, at en vis del af de 23 biblioteker, der alene har ansat en bibliotekar, synes aktuelt set at arbejde for udviklingen af biblioteket hen mod et studiecenter mere end at øge samarbejdet med det lokale folkebibliotek. Et sådant valg beror som sagt i 63% af tilfældene, at man allerede har etableret et sådant samarbejde,

jævnfør tabel 51. I de sidste tilfælde kan det givetvis bero på manglende ressourcer til at satse på begge strategier.

Hvordan varetages biblioteket?	Eksisterer der en udvikling af biblioteket hen mod et studiecenter, videns- og læringscenter?		Total
	nej	ja	
Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	3 16%	16 84%	19 100%
Ansættelse af alene gymnasielærer	15 52%	14 48%	29 100%
Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	9 28%	23 72%	32 100%
Ansættelse og indkøb af bibliotekarhjælp, evt kombineret med andet	16 24%	50 76%	66 100%

Tabel 53.

Tallene kan således ikke vise, at den ansatte bibliotekar aktuelt set gør nogen forskel, når det drejer sig om at udarbejde planer i retning af at øge samarbejdet mellem skolens bibliotek og det lokale folkebibliotek. Det gør i højere grad bibliotekaren, der er tilstede. Biblioteker med en ansat bibliotekar synes derimod aktuelt set i høj grad at være i gang med en udvikling af biblioteket i retning af et studiecenter eller lignende. Dette synes biblioteker med en ansat gymnasielærer så småt også at begynde at orientere sig efter.

6. Adskiller studiecenter, –værksted, mediatek m.m. sig fra de øvrige biblioteker?

I det følgende er det ideen at prøve at indkredse, hvad der er fælles for de gymnasiebiblioteker, der alene kalder sig studiecenter, studieværksted, mediatek eller lignende betegnelser, der adskiller sig fra navnet bibliotek. Vi har ligeledes set bort fra de tilfælde, hvor biblioteksbetegnelsen kombineres med andre termer.

Når vi på denne måde ser nærmere på den gruppe af gymnasiebiblioteker, der slet ikke benytter termen bibliotek, har vi at gøre med en kvantitativ lille gruppe, nemlig 36 biblioteker. De, der benytter navnet bibliotek, enten alene eller kombineret med andet ord, udgør derimod en gruppe på 82 biblioteker. Vi skal i det følgende se på de områder, hvor disse 36 biblioteker skiller sig ud fra de øvrige 82 biblioteker, dvs. vi skal se, hvad der kendetegner disse 36 biblioteker.

Det er klart, at vi må have et forbehold i forhold til denne analyse, der går ud på, at der kan være aktiviteter i disse studiecentre, værksteder m.m., som vi igennem spørgeskemaet slet ikke er kommet ind på. Der kan med andre ord være udviklet mange typer af nye funktioner og opgaver i disse centre og værksteder, som vi dermed ikke på nogen måde får med i den følgende karakteristik. Vi kan derfor komme til at behandle studiecentrene, værkstederne m.m. på en ikke særlig afdækkende måde i forhold til, hvordan de ser ud i virkeligheden. Det er dog interessant at sammenligne dem med de øvrige biblioteker med hensyn til spørgeskemaets valgte faktorer.

For at være befriet for at tale om så forskellige betegnelser som studiecenter, studieværksted, mediatek, lærings- og videnscenter eller lignende vælger vi i dette afsnit at anvende termen 'centret'. Betegnelsen 'centret' skal således repræsentere de nævnte forskellige udtryk, som benyttes i dag for den betragtede gruppe af biblioteker.

6.1 Centrenes personaletype og årsværk

Det blev nævnt i kap.5, at den ansatte bibliotekar i højere grad synes at være den anvendte personaletype i de betragtede 36 biblioteker end den ansatte gymnasielærer. Af tabel 54 kan vi i overensstemmelse hermed se, at den betragtede gruppe af centre i en tredjedel af tilfældene har en ansat bibliotekar, mens kun en femtedel af centrene har alene en ansat gymnasielærer. Den største andel af gruppen anvender indkøbt hjælp fra det lokale folkebibliotek, selvom denne andel dog kun lige kommer over andelen med en ansat bibliotekar.

	Ansættelse af alene faguddannet bibliotekar	Ansættelse af alene gymnasielærer	Alene indkøb af hjælp fra folkebibliotek	Kombinationer af de tre personaletyper	Total
Bibliotek evt suppleret med anden betegnelse	14	27	26	13	80
	17%	34%	33%	16%	100%
Anden betegnelse end bibliotek som f.eks. studiecenter, mediatek m.m.	9	6	10	6	31
	29%	19%	33%	19%	100%
Total	23	33	36	19	111

Tabel 54.

Ressourcemæssigt set kan vi se af tabel 55, at gruppen af centre i større omfang end de øvrige biblioteker har over et årsværk tilknyttet. 27% af disse biblioteker har således mere end 1 årsværk, mens kun 12% af de øvrige har det samme. Stadigvæk må vi dog sige, at der er tale om en

meget lav procent for disse centre. Ressourcemæssigt set synes det at adskille sig lidt fra de øvrige biblioteker, men der er bestemt ikke tale om en ressourcestærk gruppe.

		Hvad er det samlede antal af årsværk, der er knyttet til skolens bibliotek?			Total
Hvad kaldes biblioteket?		Under 1 årsværk	Mellem 1 og 2 årsværk	Over 2 årsværk	
	Bibliotek evt suppleret med anden betegnelse	66	6	3	75
		88%	8%	4%	100%
	Anden betegnelse end bibliotek som f.eks. studiecenter, mediatek m.m.	25	8	1	34
		73%	24%	3%	100%
Total		91	14	4	109
		83%	13%	4%	100%

Tabel 55.

Hvad angår ressourcer i form af samlingens størrelse eller materialekonto, kan der ikke påvises nogen procentmæssig forskel mellem de betragtede 36 centre og de øvrige 82 biblioteker. Der er heller ikke nogen forskel, når vi undersøger andelen, der f.eks. administrerer skolens bogdepot eller som har en ansat i biblioteket, som er web-master for skolens hjemmeside eller på anden måde deltager i skolens øvrige IT-opgaver. Som nævnt i kap. 4 er der i alt kun 10 skoler, hvor biblioteket administrerer bogdepotet, heraf er de to blandt de betragtede 36 centre. Der er 16 skoler, hvor der er en ansat i biblioteket, som er web-master for skolens hjemmeside eller som på anden måde deltager i skolens IT-opgaver, og heraf gemmer de 9 sig blandt de betragtede 36.

6.2 Centrenes elektroniske tilbud

De betragtede 'centre' er i 50% af tilfældene placeret på skoler, hvor der er mere end 100 pc'ere med internet adgang for skolens lærere og elever. Dette hæver sig dog kun en ganske lille smule over situationen for de øvrige biblioteker, idet 45% af disse har samme omfang af pc'erne.

Der er dog en større andel blandt de 36 centre, som har over 20 pc'ere med internet adgang for lærere og elever placeret indenfor deres område end blandt de 82 biblioteker (tabel 56). For næsten en femtedel af centrene gælder dette, mens den tilsvarende andel for de øvrige er en tyvendedel. Der er desuden en betydelig mindre andel af centrene, der har under 10 af pc'erne placeret i deres område, end de øvrige biblioteker, dvs. 25% mod de øvrige 58%.

		Hvor mange af skolens pc'er er placeret i skolens bibliotek?				Total
Hvad kaldes biblioteket?		Under 10	Mellem 10 og 20	Over 20	Tallet kendes ikke	
	Bibliotek evt suppleret med anden betegnelse	48	22	4	8	82
		58%	27%	5%	10%	100%
	Anden betegnelse end bibliotek som f.eks. studiecenter, mediatek m.m.	9	15	7	5	36
		25%	42%	19%	14%	100%
Total		57	37	11	13	118
		48%	32%	9%	11%	100%

Tabel 56

I 63% af centrene kan elever og lærere reservere materialer fra pc'ere opstillet på skolen, mens man kun kan gøre dette i 49% af de øvrige biblioteker (tabel 57). Der er derimod ikke nogen forskel mellem centrene og de øvrige, når det gælder spørgsmål om bibliotekets katalog er til rådighed ad elektronisk vej, om man kan se udlånsstatus fra pc'ere på skolen, om man har en hjemmeside eller om der er andre elektroniske ressourcer som databaser, software m.m., man kan nå fra pc'er på skolen. Vi kan på denne måde ikke karakterisere centrene som specielt IT-baserede i bibliotekshenseende i sammenligning med de øvrige biblioteker.

		Kan elever og lærere reservere bibliotekets materialer fra pc'er opstillet på skolen?		Total
		nej	ja	
Et bibliotek eller hvad?	Bibliotek evt suppleret med anden betegnelse	39	37	76
		51%	49%	100%
	Anden betegnelse end bibliotek som f.eks. studiecenter, mediatek m.m.	11	19	30
		37%	63%	100%
Total		50	56	106
		47%	53%	100%

Tabel 57

6.3 Brugen af centrene

En større andel blandt centrene kan melde at eleverne 'i høj grad' kan få hjælp til informationssøgning, når de individuelt eller i små grupper henvender sig til en ansat, i sammenligning med de øvrige biblioteker. I 87% af centrene kan eleverne 'i høj grad' henvende sig mens det samme gælder for 68% af de øvrige (tabel 58). Til gengæld har de øvrige biblioteker dog en større andel, der svarer at eleverne 'i nogen grad' kan få hjælp, i sammenligning med centrenes andel.

		I hvilken udstrækning kan elever få hjælp til informationssøgning, når de individuelt eller i små grupper henvender sig til en ansat i skolens bibliotek?				Total
		I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	
Et bibliotek eller hvad?	Bibliotek evt suppleret med anden betegnelse	53	19	4	2	78
		68%	24%	5%	3%	100%
	Anden betegnelse end bibliotek som f.eks. studiecenter, mediatek m.m.	27	3	1	0	31
		87%	10%	3%	0%	100%
Total		80	22	5	2	109
		73%	20%	5%	2%	100%

Tabel 58.

Andelen af skolens elever og lærere, der har lånt materialer i biblioteket i 2004, adskiller sig ikke meget i forhold til, om vi taler om centrene eller de øvrige biblioteker. Centrene bedømmer i 20% af tilfældene at have en udlånsgruppe af lærere og elever på over 66%, mens der kun er 10% af de øvrige, der bedømmer at have samme omfang. De adskiller sig heller ikke meget, når det handler om, at eleverne opsøger biblioteket i forbindelse med de ugentlige opgaver og lektier. Også her kommer centrene dog lidt over de øvrige biblioteker.

Centrene opnår derimod en større andel i svarkategorien 'i høj grad', når vi spørger om eleverne opsøger biblioteket i forbindelse med arbejdet med en af de faste obligatoriske opgaver. 70% af centrene giver svaret 'i høj grad', mens 62% giver det fra de øvrige bibliotekers side.

En lidt større forskel i andelen viser sig, når det drejer sig om at opsøge biblioteket i forbindelse med søgning på nettet. Tabel 59 viser at 79% af centrene svarer 'i høj grad' eller 'i nogen grad' på dette spørgsmål, mens de øvrige kun kommer op på 62% i forbindelse med dette spørgsmål.

		Opsøger eleverne biblioteket i forbindelse med søgning på nettet?				Total
		I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	
Et bibliotek eller hvad?	Bibliotek evt suppleret med anden betegnelse	20	26	23	5	74
		27%	35%	31%	7%	100%
	Anden betegnelse end bibliotek som f.eks. studiecenter, mediatek m.m.	13	10	4	2	29
		45%	34%	14%	7%	100,0%
Total		33	36	27	7	103
		32%	35%	26%	7%	100%

Tabel 59.

Også når man spørger, om eleverne opsøger biblioteket i forbindelse med gruppearbejde, opnår centrene et pænere resultat end de øvrige biblioteker. 47% af centrene svarer 'i høj grad', mens kun 32% af de øvrige kan sige det samme. Dette udlignes dog en anelse, når respektive biblioteker svarer 'i nogen grad', idet de øvrige biblioteker har en andel på 51% mens centrene er på 47%. Samlet er centrene for de to svarkategorier dog oppe på 93%, mens de øvrige kun er på 84%.

Sammenfattende kan man sige, at der er en tendens til at centrene placerer sig lidt bedre end de øvrige biblioteker med hensyn til, om eleverne opsøger biblioteket af de respektive nævnte grunde. Vi kender dog ikke noget besøgstal for nogle af de to betragtede biblioteker, så vi kan af den grund ikke bedømme, om centrene generelt opsøges mere af eleverne end de øvrige. Centrene synes dog, som vist, at opnå en lille smule større udlånsgruppe end de øvrige biblioteker.

6.4 Centrene kurser i informationssøgning

Centrene tilbyder i lige så høj grad som de øvrige biblioteker et generelt kursus i informationssøgning for skolens elever. Der er dog en lidt større andel af centrene, der kan melde om, at deres informationssøgnings kursus indgår i skolens undervisningsplan. 79% af centrene svarer, at kurset indgår i undervisningsplanen, mens kun 70% af de øvrige kan sige det samme.

Der er derimod en ret så stor forskel mellem de to, når vi spørger, om de indenfor de sidste to år har gennemført kurser i informationssøgning for skolens lærere. Tabel 60 viser at 62% af centrene har gennemført kurser for lærerne, mens kun 38% af de øvrige biblioteker har gjort det samme.

		Har biblioteket indenfor de sidste to år gennemført kurser i informationssøgning for skolens lærere?		Total
Havd kaldes biblioteket?		nej	Ja	
	Bibliotek evt suppleret med anden betegnelse	48	29	77
		62%	38%	100%
	Anden betegnelse end bibliotek som f.eks. studiecenter, mediatek m.m.	11	18	29
		38%	62%	100%
Total		59	47	106
		56%	44%	100%

Tabel 60.

Der er også en større andel blandt centrene, der tilbyder specifikke kurser i informationssøgning indenfor nogle af skolens fag end blandt de øvrige biblioteker. 77% af centrene tilbyder denne type af kurser, mens de øvrige kun har en andel på 61%. Der er yderligere en lille smule større andel blandt centrene i sammenligning med de øvrige biblioteker, der kan fortælle, at lærerne deltager i elevernes undervisning i informationssøgning, idet centrene her har en andel på 89% mod de øvriges 81%.

Centrene gør sig også bemærket med hensyn til at tilbyde nye typer af kurser. Tabel 61 viser, at 30% af centrene tilbyder eleverne et kursus til støtte for deres skriveproces, mens kun 5% af de øvrige har dette på programmet. Også når det gælder et kursus i hjælp til prioritering og vurdering af information har centrene en større andel, der tilbyder dette. 55% af centrene tilbyder et sådant kursus mod 35% af de øvrige. Der er endelig til sidst også en større andel af centrene, der tilbyder kurser i pc programmer og produktion af egne hjemmesider end blandt de øvrige, men her er der ikke tale om nogle store tal. Centrene er samtidig i en smule mindre grad end de øvrige i stand til at udskille bestemte fag eller temaer, som i særlig grad indebærer brug af skolens bibliotek.

		Tilbyder skolens bibliotek eleverne et kursus til støtte for elevernes skriveproces?		Total
Hvad kaldes biblioteket?		nej	ja	
	Bibliotek evt suppleret med anden betegnelse	71	4	75
		95%	5%	100%
	Anden betegnelse end bibliotek som f.eks. studiecenter, mediatek m.m.	21	9	30
		70%	30%	100%
Total		92	13	105
		88%	12%	100%

Tabel 61

Denne gennemgang af centrenes andel af kursusaktiviteterne i sammenligning med de øvrige biblioteker synes at antyde, at der er flere tilbud fra centrene end fra de øvrige. Man kan af den grund stille spørgsmålet, om centrene har opnået en bedre integration i undervisningssiden end de øvrige biblioteker har. Det er et meget vanskeligt spørgsmål at svare på, men der synes dog ikke at være tvivl om, at centrene i hvert fald afprøver nye typer af funktioner i forhold til elevernes og lærernes behov.

6.5 Samarbejdet mellem undervisning og center

Forrige afsnit lægger op til, at man sammenligner centrenes samarbejde med undervisningssiden yderligere. På spørgsmålet om i hvilken udstrækning personalet ved biblioteket bliver orienteret om emner, der arbejdes med i forbindelse med større projektarbejde og lignende, er der en større andel af centrene, som kan svare 'i høj grad'. 24% af centrene svarer 'i høj grad' mod 14% af de øvrige biblioteker. Der er den samme andel af begge typer af biblioteker, som svarer 'i nogen grad'. Den højere andel for svarkategorien 'i høj grad' antyder, at man oplever et bedre samarbejde mellem undervisning og center i centrene end hos de øvrige.

Også når det gælder spørgsmålet om i hvilken udstrækning skolens bibliotek samarbejder med skolens lærere om udvikling af elevernes studiekompetence, kan en større andel af centrene svare 'i høj grad' end de øvrige (tabel 62). 24% af centrene anser dette, mens kun 5% af de øvrige oplever det.

		I hvilken udstrækning samarbejder skolens bibliotek med skolens lærere om udvikling af elevernes studiekompetence?				Total
Hvad kaldes biblioteket?		I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	
	Bibliotek evt suppleret med anden betegnelse	4	34	28	10	76
		5%	45%	37%	13%	100%
	Anden betegnelse end bibliotek som f.eks. studiecenter, mediatek m.m.	7	14	7	1	29
		24%	48%	24%	4%	100%
Total		11	48	35	11	105
		10,5%	46%	33%	10,5%	100%

Tabel 62.

Af materialet kan vi yderligere se, at centrene har en smule større andel, der kan svare, at deres skole har et biblioteksudvalg, i sammenligning med de øvrige. Derimod er der en mindre andel af centrene, der dels har en ansat, som deltager jævnligt ved Pædagogisk Råds møder, og dels indgår i teamsamarbejde med skolens lærere, i forhold til de øvrige biblioteker. Det sidste er i overensstemmelse med, at centrene i højere grad har en ansat bibliotekar end en ansat gymnasielærer som personaletype. Endelig til sidst kan vi se, at centrene i større grad end de øvrige har udformet en skriftlig beskrivelse af bibliotekets opgaver.

Centrene kan i samme udstrækning som de øvrige biblioteker berette om et eksisterende samarbejde med det lokale folkebibliotek. Derudover har de faktisk en større andel end de øvrige, som angiver, at de har planer om at øge dette samarbejde. Endelig har centrene også en større andel, der angiver, at de har planer om at udvikle sig hen mod et studiecenter, lærings- og videnscenter eller lignende. Det sidste kan antyde, at man bestemt ikke vurderer, at man er færdig med at finde sin form som et anderledes bibliotek eller studierum på skolen.

Sammenfattende kan vi sige, at den betragtede gruppe af 36 biblioteker kendetegnes ved et mere positivt billede af samarbejdet mellem undervisning og bibliotek end de øvrige 82 biblioteker. Man er generelt i større udstrækning i gang med at afprøve nye opgaver og funktioner og dermed sikkert i gang med at opdage hvilken form, der kan leve op til skolens behov. Centrene kan ikke siges at have flere ressourcer af betydning end de øvrige biblioteker. Der knytter sig dog en interessant faktor til centrene, nemlig at de for en stor del har en faguddannet bibliotekar tilstede, enten i form af en ansat bibliotekar eller indkøbt hjælp fra det lokale folkebibliotek.

Den type af forskellighed, som det indsamlede materiale kan påvise, er selvfølgelig ikke tilstrækkelig til, at vi kan tale om to forskellige typer af gymnasiebiblioteker i form af henholdsvis de 36 og de 82 biblioteker. De 36 kendetegnes uden tvivl af mange indbyrdes forskelle, deriblandt netop den konkrete betegnelse, som de benytter sig af. Derudover er de forskelle, der ovenfor er beskrevet mellem de to grupper, trods alt ikke så store i deres procentvise andele, at de kan lægge fundamentet til en sådan konklusion.

Bilag 1.

Spørgeskema

I. Undersøgelsens udgangspunkt

1. Er der et bibliotek, studiecenter, videnscenter eller tilsvarende på jeres skole?

Ja ☐
Nej ☐

Hvis ja:

2. Hvilken betegnelse anvender I herfor – bibliotek, studiecenter, videnscenter eller andet?

Hvis du svarer nej på spørgsmål 1, kan du allerede nu sende spørgeskemaet til os.

3. Køber skolen bibliotekarhjælp fra det lokale folkebibliotek?

Ja ☐
Nej ☐

Hvis Ja til spørgsmål 3:

4. I hvilket omfang køber skolen denne bibliotekarhjælp:

1 person i under 20 timer pr uge? ☐
1 person i mellem 20 og 37 timer pr uge? ☐
Flere personer fordelt på i alt 20 timer pr uge? ☐
Flere personer fordelt på i alt mellem 20 og 40 timer pr uge? ☐
Flere personer fordelt på over i alt 40 timer pr uge? ☐

5. Har skolen **selv** ansat en faguddannet bibliotekar til varetagelse af skolens bibliotek?

Ja ☐
Nej ☐

Hvis ja:

6. Varetager denne bibliotekar biblioteket i

- Under 5 timer pr uge? ☐
- Fra 5 og op mod 10 timer? ☐
- Fra 10 og op mod 20 timer pr uge? ☐
- Fra 20 og op mod 30 timer pr uge? ☐
- 30 timer eller derover pr uge? ☐

7. Har skolen ansat en gymnasielærer til varetagelse af skolens bibliotek?

- Ja ☐
- Nej ☐

Hvis Ja:

8. Varetager gymnasielæreren biblioteket i

- Under 20 timer pr uge? ☐
- Mellem 20 og 30 timer pr uge? ☐
- Over 30 timer pr uge? ☐

II. Bibliotekets ressourcer

9. Hvad er det samlede antal af årsværk, der er knyttet til skolens bibliotek?

- Under 1 årsværk? ☐
- Mellem 1 og 2 årsværk? ☐
- Over 2 årsværk? ☐

10. Hvor stor er bibliotekets bogsamling?

- Under 2.000? ☐
- Mellem 2.000 og 5.000? ☐
- Mellem 5.000 og 10.000? ☐
- Over 10.000? ☐

11 Hvis det er muligt, angiv da venligst hvor stor bibliotekets materialekonto (til bøger, licenser m.m.) er i indeværende år?

12. Hvilket bibliotekssystem anvender skolen?

13. Hvor mange pc'er med internet adgang er der i alt til lærere og elever på gymnasiet?

14. Hvor mange af disse er placeret i skolens bibliotek?

III. Bibliotekets tilbud

15. Har skolens bibliotek sin egen hjemmeside?

Ja ☐

Nej ☐

16. Er bibliotekets katalog til rådighed for elever og lærere ad elektronisk vej?

Ja ☐

Nej ☐

17. Kan elever og lærere reservere bibliotekets materialer fra pc'er opstillet på skolen?

Ja ☐

Nej ☐

18. Kan elever og lærere se udlånsstatus fra pc'er opstillet på skolen?

Ja ☐

Nej ☐

19. Har skolens bibliotek andre elektroniske ressourcer så som databaser, tidsskrifter, software programmer m.m., som elever og lærere kan nå fra pc'er opstillet på skolen?

Ja ☐
Nej ☐

20. Administrerer biblioteket skolens bogdepot?

Ja ☐
Nej ☐

21. Er der en ansat i biblioteket, som er web-master for skolens hjemmeside eller på anden måde deltager i skolens øvrige IT-opgaver?

Ja ☐
Nej ☐

22. I hvilken udstrækning kan elever få hjælp til informationssøgning, når de individuelt eller i små grupper henvender sig til en ansat i skolens bibliotek?

I høj grad ☐
I nogen grad ☐
I mindre grad ☐
Slet ikke ☐

23. Har biblioteket indenfor de sidste to år gennemført kurser i informationssøgning for lærere?

Ja ☐
Nej ☐

24. Tilbyder biblioteket et generelt kursus i informationssøgning for skolens elever?

Ja ☐
Nej ☐

Hvis Ja:

25. Indgår disse kurser i skolens undervisningsplan?

Ja ☐
Nej ☐

26. Tilbyder biblioteket specifikke kurser i informationssøgning indenfor nogle af skolens fag?

Ja ☐

Nej ☐

Hvis Ja:

27. Deltager skolens lærere i elevernes undervisning i informationssøgning?

Ja ☐

Nej ☐

28. Tilbyder skolens bibliotek eleverne kurser i følgende emner:

28.1 Kursus til hjælp for vurdering og prioritering af information?

Ja ☐

Nej ☐

28.2 Kursus i pc programmel?

Ja ☐

Nej ☐

28.3 Kursus til støtte for elevernes skriveproces?

Ja ☐

Nej ☐

28.4 Kursus i hvordan elever laver deres egen hjemmeside?

Ja ☐

Nej ☐

28.5 Beskriv kort eventuelle andre kurser, som biblioteket tilbyder eleverne:

IV. Bibliotekets brugere

29. Hvor stor en procentdel af skolens elever og lærere lånte i 2003 materialer i skolens bibliotek?

Over 66%?	☐
Mellem 33-66%?	☐
Under 33%?	☐
Tallet kendes ikke	☐

30. I hvilke forbindelser opsøger eleverne biblioteket?

30.1 Er det i forbindelse med arbejdet med en af de faste obligatoriske opgaver?

I høj grad	☐
I nogen grad	☐
I mindre grad	☐
Slet ikke	☐

30.2 Er det i forbindelse med arbejdet med ugentlige opgaver og lektier?

I høj grad	☐
I nogen grad	☐
I mindre grad	☐
Slet ikke	☐

30.3 Er det i forbindelse med søgning på nettet?

I høj grad	☐
I nogen grad	☐
I mindre grad	☐
Slet ikke	☐

30.4 Er det i forbindelse med gruppearbejde?

I høj grad	☐
I nogen grad	☐
I mindre grad	☐
Slet ikke	☐

30.5 I anden forbindelse? Beskriv kort hvilken: _____

31. I hvilken udstrækning bliver personalet ved biblioteket orienteret om emner, der arbejdes med i forbindelse med større projektarbejde, gruppearbejde eller lignende?

I høj grad	☐
I nogen grad	☐
I mindre grad	☐
Slet ikke	☐

32. Kan man udskille bestemte fag eller temaer, som i særlig grad indebærer brug af skolens bibliotek?

Ja	☐
Nej	☐

Hvis Ja:

33. Nævn de tre fag, der anvender biblioteket mest:

V. Bibliotekets profilering

34. I hvilken udstrækning samarbejder skolens bibliotek med skolens lærere om udvikling af elevernes studiekompetence?

I høj grad	☐
I nogen grad	☐
I mindre grad	☐
Slet ikke	☐

35. Har skolen et biblioteksudvalg?

Ja	☐
Nej	☐

36. Er en person med ansættelse i biblioteket jævnligt med ved Pædagogisk Råds møder?

Ja	☐
Nej	☐

37. Indgår en person med ansættelse i biblioteket i et teamsamarbejde med nogle af skolens lærere?

Ja ☐

Nej ☐

38. Foreligger der en skriftlig beskrivelse af bibliotekets opgaver, som interesserede kan læse?

Ja ☐

Nej ☐

VI. Bibliotekets fremtid

39. Eksisterer der et samarbejde mellem skolens bibliotek og det lokale folkebibliotek?

Ja ☐

Nej ☐

Hvis Nej:

40. Har skolen udarbejdet planer for ændring af skolens bibliotek i retning af øget samarbejde med det lokale folkebibliotek?

Ja ☐

Nej ☐

41. Eksisterer der en udvikling af biblioteket hen mod et studiecenter, videns- eller læringscenter?

Ja ☐

Nej ☐

Hvis Nej:

42. Har skolen udarbejdet planer om ændring af skolens bibliotek hen mod et studiecenter, videns- eller læringscenter?

Ja ☐

Nej ☐

VII. Afslutning

43. Dine kommentarer til spørgeskemaet:

44. Navn på dit gymnasium:

45. Angiv venligst navn og email adresse eller telefonnummer på en kontaktperson, som vi må henvende os til for uddybende spørgsmål:
